

MØTEINNKALLING

Utvalg: BEIARN KOMMUNESTYRE
Møtested: Kjellerstua Beiarn Sykehjem
Møtedato: 28.04.2022 **Tid:** 09:00

Eventuelt forfall meldes til tlf. 75569000
Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Innkalte:

Funksjon	Navn	Forfall	Innkalt for
Leder	André Kristoffersen		
Nestleder	Rune Jørgensen		
Medlem	Audgar Roald Carlsen		
Medlem	Marit Cicilie Moldjord		
Medlem	Tom Forstun Antonsen		
Medlem	Line Trones		
Medlem	Iris Skoglund		
Medlem	Håkon André Nordberg Sæther		
Medlem	Linda Tove Tverrånes Moen		
Medlem	Gisela Beate Engholm		
Medlem	Torbjørn Grimstad		
Medlem	Frank Einar Vilhelmsen		
Medlem	Espen Erling Karlsen		
Medlem	Irmelin Kristoffersen		
Medlem	Tommy Rasch		

SAKSLISTE

Saksnr. **Arkivsaksnr.**
Tittel

Kulturskoleinnslag

Tematime: Boplikt som virkemiddel for bosetting, og vern av dyrka og dyrkbar jord v/seniorrådgiver jurist Margrethe Benson.

REFERATER

8/22 22/211
GODKJENNING AV PROTOKOLL - KOMMUNESTYRET

9/22 20/16
KONTROLLUTVALG - VALG AV NYTT MEDLEM

- 10/22 22/170
**FORVALTNINGSREVISJON I IRIS SALTEN IKS, STATSSTØTTE OG
KONKURRANSE VED ANSKAFFELSE**
- 11/22 21/208
ØKT RESSURS - BEIARN BARNEHAGE
- 12/22 19/561
SKISSEPROSJEKT EITERÅGA BRU
- 13/22 22/159
**TILLEGGSFINANSIERING REHABILITERING PUMPESTASJON
TOLLÅNES**
- 14/22 21/93
TILLEGGSFINANSIERING - NY BARNEHAGE PÅ TOLLÅ
- 15/22 21/734
SØKNAD OM KJØP AV TILLEGGSTOMT 70/1/9

Dokumentene legges ut på Beiarn kommunes hjemmeside. Du vil også få tilgang til dokumentene ved oppmøte på Servicetorget.

Beiarn kommune, 20.04.2022

Andre Kristoffersen
Ordfører.

REFERERES FRA DOKUMENTJOURNAL

Dato: - Utvalg: KST Beiarn Kommunestyre

Saksnr Løpenr	Regdato Navn Innhold	Avd/Sek/Sakb	Arkivkode
20/427-28 795/22	15.02.2022 Salten Brann Iks REFERAT FRA DIALOGMØTE MED EIERE - 11.02.22	BK/TEK/FM	255
20/95-40 1182/22	04.03.2022 Salten kontrollutvalgsservice OVERSENDELSE AV PROTOKOLLER FRA KONTROLLUTVALGET 25. FEBRUAR 2022	BK//OPN	033
20/930-41 1219/22	08.03.2022 Advokatfirmaet Lund & Co Da ANKEERKLÆRING TIL HØYESTERETT FRA REGJERINGSADVOKATEN	BK//OPN	020
21/32-19 1697/22	31.03.2022 SAKSPROTOKOLL - HØRING - REGIONAL TRANSPORTPLAN 2022 - 2033	BK/TEK/FM	131
20/497-7 1795/22	06.04.2022 KS Kommunesektorens organisasjon KONSEKVENSER FOR ENDRINGER AV PASIENTJOURNALLOVEN OM PLIKT TIL Å BETALE FOR Å TA I BRUK NASJONALE E- HELSELØSNINGER	BK/HO/LM064	

Dialogmøte med eierne – Salten Brann IKS

REFERAT FRA DIALOGMØTE MED EIERE – 11. FEB 2022

Beiarne Kommune		
11. februar 2022		
Ark.kode P	20/427	26
Ark.kode S	795/22	
15 FEB 2022		
Ark.kode P	255	
Ark.kode S		
Avdeling	Gaksbeh.	FM
Kassasjøn	Grader	

Deltakerliste:

Kommune	Politisk	Administrasjon
Beiarne		Frank Movik (FM)
Bodø	Ida Pinnerød (IP) Ole Hjartøy (OH)	Kjell Hugvik (KH)
Fauske	Marlen Rendal Berg (MRB) Ronny Borge (RB) Nils Kristian Steinbakk (NKS)	Ellen Beate Lundeng (EBL)
Gildeskål	Bjørn Magne Pedersen (BMP) Ida Heen (IH)	
Hamarøy	Britt Kristoffersen (BK)	Odd Børge Pedersen (OBP)
Meløy	Sigurd Stormo (SS) Jim Helge Andersen (JHA)	
Saltdal	Sverre Breivik (SB) Jim Hansen (JH)	
Steigen	Aase Refsnes (AaR)	Tordis Sofie Langseth (TSL)
Sørfold	Gisle Erik Hansen (GEH) Kolbjørn Mathisen (KM)	Stig Holtedahl (SH)
Værøy	Susan Berg Hansen (SBH)	Erling Sandnes (ES)

Sak 1 – Endring av selskapsavtalen, §7 Finansiering

Synspunkter fra kommunene:

Kommune	Tilbakemelding
Beiarn	<p>Positiv tilbakemelding: god utredning, god argumentasjon</p> <p>Foreslått endring utgjør 20% økning for kommunen – er betydelig</p> <p>Fastbeløpet slår hardt ut for en liten kommune som Beiarn</p> <p>Mener fremlegget er godt faglig argumentert</p> <p>Tror at det er behov for endring i finansieringen – støtter</p> <p>Politisk behandling ikke begynt</p> <p>Saken legges frem for politisk nivå for videre behandling</p>
Bodø	<p>Takker for grundig og god presentasjon, godt forarbeid</p> <p>Saken er drøftet i kommunen</p> <p>Mener det er fornuftig at det gjøres en fordeling ift brannordning</p> <p>Viktig å unngå urimelige forskjeller</p> <p>Bra å ha en fleksibel modell der kommuner kan velge å ha bedre brannordning enn minimum, og betale for dette</p> <p>Fremlagt modell gir ikke fullt utbytte av stordriftsfordelene, men Bodø kan leve med det</p>
Fauske	<p>Mener redegjørelsen som er fremlagt er god</p> <p>Lett å si at egen kommune får en billigere modell – dette går vi for, men har forståelse for utfordringene for andre</p> <p>Vektlegger blant annet at kommunen har fått god hjelp og hatt gode møter med Salten brann ifm oppsigelsene i Sulitjelma</p> <p>Har ikke behandlet saken politisk.</p> <p>Mener fremlegget er godt faglig begrunnet.</p> <p>Saken må behandles i kommunestyret</p>
Gildeskål	<p>Mener at kostnadsfordelingen kunne vært gjort på mange måter</p>

	<p>Godt arbeid av Salten brann, god presentasjon av en komplisert modell</p> <p>Ønsker ikke høyere kostnader, men registrerer at det er det forslaget legger opp til: kommunens kostnader blir konsekvens av valgene som tas</p> <p>Har i utgangspunktet ønske om lavere kostnader, men ser at eget vedtak om å opprettholde eksisterende strukturer gir økonomisk konsekvens</p> <p>Saken er ikke forelagt kommunestyret for behandling, men det er gitt info for formannskap og ingen motforestillinger er reist</p> <p>Er innstilt å at dette er en fornuftig løsning</p> <p>Har oversett paragrafen som sier at alle kommuner må være enig; ser at dette kan skape utfordringer.</p>
Hamarøy	<p>Kommunen har ikke hatt drøftinger lokalt, og har heller ikke vedtatt brannordning</p> <p>Mener saken med bakgrunn i det er vanskelig å ta stilling til</p> <p>Har ikke noe mer svar å gi</p>
Meløy	<p>Forslaget er lagt frem som orienteringssak for formannskap og kommunestyre</p> <p>Det er en kompleks sak, noe som er en utfordring og krever gode forklaringer; mener presentasjonen gir disse forklaringene</p> <p>Ser argumentet om befolkningsutvikling som en faktor: dette gir en kommune større økning, selv om brannordningen blir mindre. Ser det derfor som rettferdig med justering</p> <p>Understreker betydningen av å legge brannordning opp mot lovkrav, men i realitetsbehandling lander man gjerne på at man vil ha mer enn minimum</p> <p>Finansiering av valg av egen brannordning synes fornuftig</p> <p>Viktig å synliggjøre skillet med at brannbiler og utstyr er felleseie i selskapet, mens mannskap og stasjoner tilhører den enkelte kommunen</p> <p>Støtter prinsippet om å betale den relative kostnaden</p>

	<p>Understreker betydningen av at utstyret er «top notch», i alle kommuner</p> <p>Angående finanskostnader som belastes på fellesområdet er det viktig å få frem, og forklare at investeringer likevel vil være fordelt etter folketall</p> <p>Viktig å finne løsning for å ha bra utstyr i alle kommuner</p> <p>Grunnbeløp: økning til 2,4 MNOK – er ikke største summen i kaka, og gjenspeiler IKS-kostnaden</p> <p>Reiser spørsmål om hvem har mest nytte av plasseringen av IKS'et: – mange arbeidsplasser som vertskommunen nyter godt av</p> <p>Kommunestyret opptatt av bunnlinje, men kjøper argumentasjonen som er brukt</p> <p>Måten modellen er bygd opp på er fornuftig</p>
Saltdal	<p>Har ikke hatt saken til politisk behandling</p> <p>Planlegges tatt opp på neste formannskapsmøte</p> <p>Saken er diskutert med ordfører og kommunedirektør</p> <p>God brannberedskap er viktig, og alle diskusjoner omkring denne skaper full fyr i forsamlingen</p> <p>Saken handler om økonomi, og oppleves som litt komplisert</p> <p>Skal behandles i kommunestyret i mars-møtet</p> <p>Ber om avklaring på om det er det sånn at det må fattes likelydende vedtak i alle kommuner?</p> <p>SS: Ja, det må være likelydende vedtak Endelig saksfremlegg ikke gitt. Salten brann må få kvalifisert tilbakemelding, som kan danne grunnlag for et saksfremlegg for vedtak. Da vedtas modellen, ikke en retning.</p> <p>Viktig i dag å få gitt Salten brann retning om videre arbeid. Det kan ikke sendes ut noe som er uferdig eller udiskutert</p> <p>PGP: Angående bestemmelsen for endring av avtalen så er det avvik mellom lovens krav til IKS'er og selskapsavtalen – avtalen har strengere ordlyd enn loven legger til rette for. Eierne må ta stilling til om dette er hensiktsmessig.</p>

	<p>Det vil komme saksfremlegg. Dette behandles i strategisamling med styret 21. mars, og styret vedtar og innstiller til representantskapet 4. april. Behandles der i mai etter vedtatt møteplan.</p>
Steigen	<p>For den videre prosess er det uheldig at flere kommuner ikke har behandlet saken</p> <p>Før saken tas opp i kommunestyrene er det viktig få en sikkerhet om at dette går, slik at nødvendig enighet oppnås. Dette skulle gjerne vært klart i dag, men skjønner at det ikke er mulig.</p> <p>Ligger en usikkerhet i det at det er økning for så mange kommuner; er det mulig å få alle til å vedta endringer?</p> <p>Må prøve å finne en plan frem til 1. april</p> <p>Saken har vært drøftet i formannskapet uten at det er gitt tydelige tilbakemeldinger</p> <p>Saken reiser grunnleggende spørsmål som kan overføres til andre fellesfinansierte områder; bruk av folketall vs andre parametre. Salten Brann er ikke den eneste aktøren som bruker befolkningsprognoser for å vurdere bærekraftig finansiering</p> <p>Understreker at befolkningsfremskrivninger ikke er vitenskap med eksakte svar – flere eksempler lokalt på betydelige avvik</p> <p>Advarer mot å se naivt på muligheten for vekst rundt omkring.</p> <p>Når folketall legges til grunn: sett an man faktisk blir mindre. Så vil det med en fastpris bli en enda mer økende andel brukt til BO – minskede overføringer mm – belastningen blir enda større med å gjøre det på den måten. Samtidig – økende befolkning i andre kommuner gir økninger i inntektsgrunnlaget. Alt i alt – folketall er det beste parameteret, også mtp finansiering av brannberedskap</p> <p>Steigen har ikke den største oppjusteringen, men en slik endring vil uansett være en stor kostnad i en presset kommuneøkonomi. Er spent på om dette går.</p> <p>Helhetspresset: hvis alle andre går inn for endringen blir det vanskelig å stå imot. Hvis flere er usikre er det større risiko for at det ikke går</p> <p>Understreker viktigheten av en god prosess frem mot behandling i kommunestyre.</p>
Sørfold	<p>Har mange av de samme refleksjonene som Steigen</p>

	<p>Stiller spørsmål ved muligheten for utflytting av funksjoner fra Bodø, for eksempel regnskapsføring etc</p> <p>Saken er kun behandlet som referatsak i formannskapet – grunnbeløpet må være veldig tydelig definert før det har hensikt å behandle.</p> <p>Forslaget medfører en betydelig økning for Sørfold. Ønsker å se på alt B – antall stasjoner: hvordan vil det påvirke regnestykket for Sørfold?</p> <p>Savner samfunnsregnskapet fra de store kommunene – debatten vil forplante seg inn i andre områder</p> <p>Har ingen interkommunale arbeidsplasser, noe som vil påvirke holdningen fremover</p>
Værøy	<p>Veldig fin presentasjon – godt faglig begrunnet, gode argumenter, god forklaring</p> <p>Værøy som en av de minste kommunene får en stor økning på hele 25%, dette må tygges på!</p> <p>Saken er ikke behandlet politisk, men den er nevnt for kommunestyret</p> <p>Har drøftet saken administrativt</p> <p>Kommunedirektør: endingene utgjør relativt store summer som må dekket inn andre plasser. Saken er diskutert både med lokalt brannvesen og andre plasser, og det er vanskelig å finne områder for inndekning</p> <p>Har ingen intensjon om å skape vansker, men synes det er vanskelig å forstå at grunnkostnaden skal være lik i Værøy med drøyt 600 innbyggere som i Bodø med over 50000. Værøy ønsker imidlertid ikke å sabotere.</p> <p>Må utfordre ambisjonene for brannordningen: røykdykkertjeneste mv; finnes det ting vi kan kutte ut for å holde kostnaden nede, samtidig som tjenesten holdes på et forsvarlig nivå?</p>

Oppsummering status behandling (antall):

	Administrativt	Politisk
Gjennomført	1	1

Pågående	8	5
Ikke startet	1	4

Diskusjon:

IP (Bodø): Fremholder viktigheten med å arbeide med disse sakene. Bra arbeid fra Salten brann. Relevant problemstilling fra Sørfold, men kompleks – må tenke fremover – ha balanse – ikke sette i gang en debatt i feil ende. Arbeidsplasser og samfunnsregnskap er en litt annen debatt. Det må vises respekt for involvering av TV i arbeidet – vil slite på tillit og samarbeid hvis ikke.

MRB (Fauske): Fint å få en oversikt over bemanningsutvikling og kostnadsfordeling fra 2018 og fremover. Vil være god hjelp i debatten fremover.

PGP: Informerer om videre prosess: Mål om behandling i kommunene til høsten – avhenger av vedtak i representantskapet i mai.

SS (Meløy): Mener at diskusjonen ikke kommer i mål i dag – trenger tiden frem til mai. Nødvendig med en runde til med eierne når saken er prosessert og spørsmål er klare til å besvares. Har spørsmål til enkeltelementer i forslaget. Tar til etterretning at en kommune ikke har behandlet saken og vedtatt brannordning.

ABK (styreleder): Om prosessplanen videre: styreseminar må gjennomføres. Litt uklart hva som er de store utfordringene ift modellen ved siden av finansiering. Fra styrets side er det viktig å få avklart at eierne ønsker å gå for denne modellen. I styreseminar 21. mars står selskapsavtalen på agendaen, og det vil da utarbeides innspill til representantskapet. Kommunene tar kontakt med styreleder eller leder for representantskapet for avklaringer. Mener det er presentert interessante synspunkter på oppgavefordeling internt i Salten brann, som en må komme tilbake til senere, og viser i den sammenheng til benchmarkprosessen som skal søke å nivellere selskapets drift i forhold ift. andre, sammenlignbare brannvesen. Mener et nytt eiermøte bør gjennomføres tidlig i april, kanskje før. Litt uklart hva som skal debatteres i et nytt møte.

SS (Meløy): Stiller spørsmålstegn ved behovet for nytt møte?

ES (Værøy): Fremholder at lik engangskostnad for alle kommuner slår særlig hardt ut for små kommuner.

IP (Bodø): Forslaget som er fremlagt er basert på grundig arbeid over lang tid. Ser ikke behov for nytt eiermøte. Bodø opplever at vi både gir og tar i foreliggende forslag. Håper vi kan ha en omforenhet om at frister for behandling blir overholdt når ting sendes ut. Fremholder på generelt grunnlag at en må unngå å havne i en situasjon der saker utsettes og utsettes. Mener det er lagt opp til en god prosess, der det er gitt god tid til behandling i alle kommuner

AaR (Steigen): Har forståelse for holdningene til Bodø. Skulle ønske vi er kommet lenger. Usikker på prosessen videre; mener det ikke er samsvar mellom det repskapsleder kommuniserer og det som står i papirene. Kan ikke være noe i veien for at vi kan ta en fot i bakken eierkommunene imellom før behandling i kommunestyre for å unngå skurring mellom kommunene. Mener det foreligger det en usikkerhet omkring hvilke standpunkt kommunene vil inntar, som må avklares før behandling.

SS (Meløy): Mener behandling i april ikke mulig å rekke for kommunene, slik det står i papirene. Første behandling må derfor bli i representantskapet i mai. Deretter må forslaget opp itl saksbehandling i kommunene.

AaR (Steigen): Det er bra med behandling frem til mai, at og første behandling blir i representantskapet i mai. Hvis noen opplever at det skurrer før det bør dette kommuniseres til leder for representantskapet.

SS (Meløy): Mener at tiden frem til mai er tilgjengelig, at modellen er dekkende, og at sammen med dagens diskusjoner så er det som ligger på bordet veldig greit. Også veldig greit å få tilbakemelding om noe skurrer i behandlingen i kommunene. Ønsker ikke å sette noen dato, da det er usikkert om det er behov for ekstra møte.

GEH (Sørfold): Har fremdriftsplan som legger opp til drøfting i kommunestyret sist i mars. Mener det hadde vært nyttig med tydelig definert grunnbeløp. Spør om hvilken betydning endringene har for Sørfold; vil regnestykkene medføre store kostnadsøkninger? Må diskutere i saken kommunestyret, og ha med et mandat derfra for å kunne behandle saken i representantskapet i mai.

MRB (Fauske): Ønsker eksakt utredning av grunnbeløp, samt av konsekvenser ved å vedta brannordning ut over minimum. Støtter å få et samfunnsregnskap. Tror det er mange av kommunene som ikke vet helt hvor de står, og ser behov for å avklare dette før behandling i representantskapet.

ABK (styreleder): Ønsker ikke å gå for andre modeller, men er åpen for å diskutere enkeltelementer i modellen. Grunnbeløp og fordeling av IKS-kostnader skal ses nærmere på. Ser at det er litt forskjellig forståelse for hvordan brannordningen slår ut finansieringen av beredskapsavdelingen. Har hatt mange runder omkring dette. Noen har valgt mer enn andre, og dette slår ut på finansieringen. Salten brann vil stille opp i møter og avklare på forespørsel. Positivt at mange har satt seg inn i saken og har spørsmål.

IP (Bodø): Hadde planlagt behandling i marsmøte, men forstår det nå slik at det ikke blir behandlet før i representantskapet i mai. Vil at vi prøver å lande saken slik som utgangspunktet er for fremdriftsplanen. Saken må være klar, slik at den kan behandles i kommunene i juni. Er det slik det tenkes?

SS (Meløy): Ja, det er riktig forstått. Representantskapet innstiller til kommunene.

IP (Bodø): Mener repskapspapirene kan behandles i kommunene før repskapsmøtet, slik at en unngår en ny runde

SS (Meløy): Godt poeng – alle behandler saken når den kommer ut.

AaR (Steigen): støtter innspillet fra IP (Bodø). Papirene til representantskapet må komme ut så tidlig at de kan behandles i kommunestyrene før repskapsmøtet. Da har vi en mer forutsigbar vei, og da kan dette gå.

SS (Meløy): Oppsummering av diskusjonen:

- Det som gjelder brannordning i hver enkelt kommune tas i dialog mellom Salten brann og kommunen
- Faktorer som handler om å få saken gjennom tas opp med leder for representantskapet
- Oppfordring til alle om politisk forankring når papirene kommer ut. Planlegger ikke eiermøte underveis.
- Saken avrundes.

Alle har forpliktet seg til å behandle saken i kommunestyret i april, slik at nødvendig forankring er på plass før behandling repskapet 6. mai

Understreker kommunenes mulighet til å invitere selskapet inn for å redegjøre for detaljer i forbindelse med behandlingen

Sak 2 – Materiell, kompetanse og stasjonsplan (presentasjon)

Positiv tilbakemelding på presentasjonen fra kommunene. Fremholdes som en god måte å orientere eierne på.

Det understrekes at investering i utstyr blir viktig fremover. Det er mye materiell som er «rødt» omkring i kommunene, og det må initieres en diskusjon om finansiering av materiell.

Trafikklysmodellen er god.

Sak 3 – Samordning av selskapsavtaler 3 IKS

PGP (daglig leder): Forslag til helt ny selskapsavtale lagt frem i styret. Arbeidsdokument som viser forskjell på selskapsesifikke regler og fellesregler er fremlagt. Dokumentet redegjør for korrigeringer i den enkelte paragraf.

Eierne bes gi tilbakemelding på om de trenger mer tid til saksbehandling. Pr nå lagt opp til behandling i mai.

Presentasjon: Felles regulering av selskapsavtalene; fellesbestemmelser vs selskapsspesifikke bestemmelser

SS (Meløy): Mener forslaget ser greit ut. Behov for modernisering er behandlet i eiermøtet. Det som gjelder §7 er viktig og kritisk punkt, som behandles i mai. Mener det er viktig at ny avtale er klar når nytt representantskap trer sammen i november 2023. Hvor mye som skal tilbake til kommunene er viktig, og må diskuteres videre. Samtidig må selskapet ha levelige forhold. Må vurderes om det blir for mye å behandle alle saker samtidig, eller skal det strekkes ut i tid? Har ikke svar, men reiser spørsmålet.

Oppsummering:

SS (Meløy): saken er todelt:

1. Få det ferdig og harmonisert.
2. §7 er prioriteringen.

Salten brann arbeider videre med samordningssaken, og opprettholder dialogen. Det må vurderes om det skal informeres, eller om saken skal vedtas i representantskapet i mai.

PGP (daglig leder): Administrativt er det oppnådd enighet om felles regler, og saken er behandlet i styret. Er det ønskelig at grunnlaget sendes ut, eller skal det avventes og fokus være på §7

SS (Meløy): Det er helt greit å sende ut. I veien videre er det viktig å etablere forståelse hos kommunene. Tidsmessig er det greit å vedta avtalene i november. Da nås målet om at ny avtale skal være klar til nytt representantskap trer sammen.

Per Gunnar Pedersen
Daglig leder/ brannsjef
Salten brann IKS

Beiarn kommune
Rådmannen

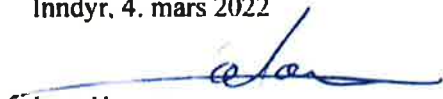
8110 Moldjord

Oversendelse av protokoller fra kontrollutvalget 25. februar 2022

Vedlagt oversendes

- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 25. februar 2022
- Saksprotokoll for kontrollutvalgets sak 02/22, Redegjørelse fra administrasjonen: Status for økonomi og regnskap, oversendes rådmannen.
- Saksprotokoll for kontrollutvalgets sak 03/22, Rapport forvaltningsrevisjon: Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse, oversendes kommunestyret (sakens dokumenter oversendes i separat epost), vedlagt
 - Rapportdokument fra Salten kommunerevisjon IKS

Inndyr, 4. mars 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Beiarn Kommune		
Ar/Saksnr.	Sak nr.	Reg nr Ar
20/95	40	1152/22
04 MAR 2022		
Ark.kode P		
Ark.kode S	033	
Avdeling	Saksbeh.	
Kassasjon	Gradering	OPN

SAKS PROTOKOLL – KONTROLLUTVALGET I BEIARN

Saksbehandler: Lars Hansen

Saksgang

Kontrollutvalget i Beiarn 25.02.2022 02/22

02/22 Redegjørelse fra administrasjonen: Status for økonomi og regnskap

Økonomisjef Geir Arne Solbakk møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Votering:

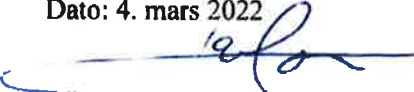
Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Rett utskrift:

Dato: 4. mars 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Saksprotokoll sendt:

Beiarn kommune, rådmannen

SAKSPROTOKOLL – KONTROLLUTVALGET I BEIARN

Saksbehandler: Lars Hansen

Saksgang

Kontrollutvalget i Beiarn 25.02.2022 03/22

03/22 Rapport forvaltningsrevisjon: Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefalinger.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefalinger.

Rett utskrift:

Dato: 4. mars 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Saksprotokoll sendt:
Beiarn kommunestyre

PROTOKOLL – BEIARN KONTROLLUTVALG

Møtedato: Fredag, 25. februar 2022 kl. 10.00 – 12.00

Møtested: Møterom kommunehuset, Moldjord

Saknr.: 01/22 – 06/22

Til stede:

Audgar Carlsen, medlem

Ågot Eide, medlem

Forfall:

Terje Solhaug, leder,

Gyda Tollånes, nestleder

Varamedlemmer:

Karin Selfors (fra og med sak 20/22) møtte for Arne Larsen. Det er ikke valgt nytt fast medlem til kontrollutvalget etter ham.

Odd Vebjørn Vold møtte for Gyda Tollånes

Ingen flere varamedlemmer tilgjengelig.

Øvrige:

Økonomisjef Geir Arne Solbakk, sak 02/22

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Tone Z Hammerfall, og

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Bjørn Vegard Gamst, begge

Salten kommunerevisjon IKS

Sekretær for kontrollutvalget Lars Hansen, Salten kontrollutvalgsservice

Valg av setteleder i leder og nestleders fravær:

Audgar Carlsen foreslo Ågot Eide. Ågot Eide ble enstemmig valgt til setteleder, og ledet deretter møtet.

**Godkjenning av innkalling
sakliste**

Innkalling og sakliste ble godkjent.

Merknader:

Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
01/22	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. november 2021
02/22	Redegjørelse fra administrasjonen: Status for økonomi og regnskap
03/22	Rapport forvaltningsrevisjon: Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse
04/22	Dialog med revisor – bl.a etterlevelseskontroll
05/22	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
06/22	Eventuelt

01/22 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. november 2021

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. november 2021 godkjennes.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. november 2021 godkjennes.

02/22 Redegjørelse fra administrasjonen: Status for økonomi og regnskap

Økonomisjef Geir Arne Solbakk møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

03/22 Rapport forvaltningsrevisjon: Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefalinger.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefalinger.

04/22 Dialog med revisor – bl.a etterlevelseskontroll

Forslag til vedtak:

Redegjørelsen fra revisor tas til orientering. Kontrollutvalget registrerer at det for regnskapsåret 2021 vil bli gjennomført etterlevelseskontroll med følgende tema:.....

Omførent forslag til vedtak:

Redegjørelsen fra revisor tas til orientering. Kontrollutvalget registrerer at det for regnskapsåret 2021 vil bli gjennomført etterlevelseskontroll med følgende tema: Selvkost.

Votering:

Omførent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen fra revisor tas til orientering. Kontrollutvalget registrerer at det for regnskapsåret 2021 vil bli gjennomført etterlevelseskontroll med følgende tema: Selvkost.

05/22 Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisor orienterte:

- Forvaltningsrevisjon: Viser til endret prosjektplan for forvaltningsrevisjon eiendomsforvaltning.
- Inngått kvalitetssikringssamarbeid med Revisjon MidtNorge SA som et ledd i Salten kommunerevisjon IKS sitt kvalitetssikringsarbeid.
- Regnskapsrevisjon: Om innstramming av praksis overfor kommunene, ved at revisor ikke anser regnskap ansett levert dersom det ikke er komplett, altså med bl.a noter.

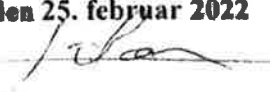
Sekretariatet orienterte:

- Om dokumenter vedlagt saken
- Det er så langt ikke satt på dagsorden valg av nytt fast medlem i utvalget.

06/22 Eventuelt

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling.

Moldjord, den 25. februar 2022

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:

Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer

Beiarn kommune v/ ordfører og rådmann,

Salten kommunerevisjon IKS

REGJERINGSADVOKATEN

Saksnummer:
21-167591ASK-HALO

Oslo, 07.03.2022
2021-0686 AB/AB

Ankeerklæring til Høyesterett

Ankende parter: Staten v/Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Statskog SF
Postboks 63 Sentrum
7810 NAMSOS

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten
v/advokat Anders Blakstvedt
Postboks 8012 Dep
0030 OSLO

Ankemotparter: Beiarn kommune
Nedre Beiarnvegen 906
8110 MOLDJORD

Bardu kommune
Postboks 401
9365 BARDU

Partshjelper: Utmarkskommunenes sammenslutning
Postboks 1148 Sentrum
0104 OSLO

Prosessfullmektiger: Advokat Caroline Lund
Advokatfirmaet Lund & Co DA
Postboks 1148 Sentrum
0104 OSLO

Beiarn Kommune		
Ark/Saksnr	Dok.nr.	Reg.nr./Ar
20/930	41	1219/22
08 MAR 2022		
Ark.kode P	020	
Ark.kode S		
Afdeling	Saksbeh.	OPN
Kassasjøn	Gradering	

1 INNLEDNING

Beiarn kommune og Bardu kommune («kommunene») reiste ved stevning 2. juli 2021 søksmål ved Salten og Lofoten tingrett mot Staten v/Landbruks- og matdepartementet. Det ble krevd dom for at fjellova kommer til anvendelse for opprinnelig statsgrunn i de to kommunene, at kommunene har kompetanse til å oppnevne fjellstyre, og at kommunenes to vedtak om oppnevning av fjellstyre er gyldig.

Staten la i tilsvar 23. august 2021 ned prinsippal påstand om avvisning av saken på grunne av manglende rettslig interesse og subsidiær påstand om frifinnelse. Ved saksøkernes prosesskriv 5. oktober 2021 ble de samme kravene også rettet mot Statskog SF. Sistnevnte innga tilsvar 6. oktober 2021 med påstand om at saken avvises, subsidiært at Statskog SF frifinnes.

I prosesskriv 7. oktober 2021 utvidet kommunene påstanden med et nytt punkt 4 og et nytt punkt 8 om at Statskog SF ikke har rett til å kreve beiteavgift/leieavgift for utvisning av tilleggsjord til allmenningsberettigede med beiterett i de to kommunene. Etter utvidelsen lyder kommunenes påstand slik:

1. *Fjelloven kommer til anvendelse for opprinnelig statsgrunn i Beiarn kommune anvist i vedlagt kart til stevningen.*
2. *Beiarn kommune har kompetanse til å oppnevne fjellstyre*
3. *Beiarn kommunes vedtak 21. juni 2017 om oppnevning av fjellstyre er ikke ugyldig.*
4. *Statskog SF har ikke rett til å kreve beiteavgift/leieavgift for utvisning av tilleggsjord til allmenningsberettigede med beiterett i Beiarn kommune.*
5. *Fjelloven kommer til anvendelse for opprinnelig statsgrunn i Bardu kommune anvist i vedlagt kart til stevningen.*
6. *Bardu kommune har kompetanse til å oppnevne fjellstyre*
7. *Bardu kommunes vedtak 28. juni 2017 om oppnevning av fjellstyre er ikke ugyldig.*
8. *Statskog SF har ikke rett til å kreve beiteavgift/leieavgift for utvisning av tilleggsjord til allmenningsberettigede med beiterett i Bardu kommune.*
9. *Beiarn og Bardu kommuner tilkjennes sakens kostnader.*

Salten og Lofoten tingrett avsa 7. oktober 2021 kjennelse med slik slutning:

1. *Sak 21-097527 TVI-TSOL/TBOD avvises.*
2. *I sakskostnader for tingretten betaler Bardu kommune og Beiarn kommune Staten ved Landbruks- og matdepartementet kr 46 400 – kronerførtisekstusenfirehundre innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.*

Etter ankebehandling avsa Hålogaland lagmannsrett kjennelse 7. februar 2022 med slik slutning:

1. *Søksmålet fremmes for så vidt gjelder påstanden om at fjellova kommer til anvendelse for opprinnelig statsgrunn i Beiarn kommune.*
2. *Søksmålet fremmes for så vidt gjelder påstanden om at fjellova kommer til anvendelse for opprinnelig statsgrunn i Bardu kommune.*

3. Påstanden om at Beiarn kommune har kompetanse til å oppnevne fjellstyre, avvises.
4. Påstanden om at Bardu kommune har kompetanse til å oppnevne fjellstyre, avvises.
5. Påstanden om at Beiarn kommunes vedtak om oppnevning av fjellstyre ikke er ugyldig, avvises.
6. Påstanden om at Bardu kommunes vedtak om oppnevning av fjellstyre ikke er ugyldig, avvises.
7. Påstanden om at Statskog SF ikke har rett til å kreve beiteavgift/leieavgift for utvisning av tilleggsjord til allmenningsberettigede med beiterett i Beiarn kommune, avvises.
8. Påstanden om at Statskog SF ikke har rett til å kreve beiteavgift/leieavgift for utvisning av tilleggsjord til allmenningsberettigede med beiterett i Bardu kommune, avvises.
9. Sakskostnader tilkjennes ikke for tingretten eller lagmannsretten

Ankende parters syn er at også kommunenes krav om dom for at fjellova kommer til anvendelse må avvises. Lagmannsretten kjennelse påankes derfor for så vidt gjelder slutningens punkt 1, 2 og 9.

Anken gjelder lovforståelsen, jf. tvisteloven 30-6 bokstav b.

2 SAKENS BAKGRUNN

2.1 Fjellova og dens anvendelsesområde

Lagmannsretten gir en kort og grei henvisning til reglene fjellova med særlig interesse i vår sak (lagmannsrettens kjennelse side 8):

«Fjellova (lov 6. juni 1975 nr. 31) gjelder for statsallmenninger og for annen statsgrunn etter særskilt beslutning av Kongen, jf. fjellova § 1. Fjellstyret er et lokalt styringsorgan for statsallmenninger. Fjellstyret oppnevnes av kommunestyret, jf. fjellovas kapittel III. Utover det er kommunenes rolle i forvaltningen av statsallmenningene avgrenset av fjellovas bestemmelser til å fastsette godtgjørelse til fjellstyrets medlemmer (§ 7), avgi uttalelse til fjellstyrets forslag til nye jakt- og fangstregler (§§ 23, 24, 27), motta fjellstyrets regnskap til orientering (§ 11), og avgi uttalelse til Statskog SF om det skal opprettes ett eller flere fjellstyrer i kommuner med flere statsallmenninger (§ 4). Etter § 10 kan fjellstyrets vedtak omgjøres av departementet etter reglene i kapittel VI i forvaltningsloven»

Det er særlig to kompetanseforhold som bør framheves:

For det første at staten kan bestemme at fjellovas regler helt eller delvis skal gjelde for statsgrunn som ikke er statsallmenning. Dette gjelder også statsgrunn i Nordland og Troms, jf § 1 andre ledd:

«Kongen kan ta avgjerd om at lova heilt eller delvis skal gjelde også for andre område som tilhører staten.»

For det andre at kommunestyret skal oppnevne et fjellstyre dersom kommunen har en «statsallmenning» i fjellovas forstand, jf. fjellova § 3.

2.2 Generelt om anvendelse av fjellova i Nordland og Troms

Når det gjelder grunnen til at Nordland og Troms står i en særstilling vises for det til lagmannsrettens kjennelse side 8 og 9 hvor redegjørelsen for dette avsluttes slik ([kjennelsen side 9](#)):

«Spørsmålet om statsgrunnen i Nordland og Troms kan ansees som statsallmenning og dermed i prinsippet er omfattet av fjellova, har vært gjenstand for diskusjon over tiår. Det er redegjort forholdsvis inngående for dette i NOU 2007:13 Den nye sameretten, kapittel 14.5, og lagmannsretten viser til denne redegjørelsen. Thor Falkanger konkluderer i boka Allmenningsrett (2009), side 156, med at hvorvidt fjellova i prinsippet gjelder i Nordland, inntil videre er et uavklart spørsmål. Lagmannsretten viser også til kapittel 6.2.4 Allmenningane i Nordland og Troms i Sevatdal et. al., op.cit., side 217, som omhandler dommer fra Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms:»

2.3 Spørsmålet om kommunene kan oppnevne fjellstyre i medhold av fjellova § 3

Kommunene har flere ganger varslet at de vil utfordre dagens forvaltningsordning ved å oppnevne fjellstyrer i medhold av fjelloven § 3. Svaret fra statlige myndigheter har alltid vært at de ikke har hjemmel til dette. Det vises til redegjørelsen for dette i stevningen punkt 3 hvor for øvrig behovet for søksmålet beskrives slik ([stevningen side 4](#)):

«Departementet la til grunn at fjelloven ikke gjelder i Nordland og Troms, og at kommunene « ... ikke har hjemmel til selv å fatte vedtak om at loven skal gjelde for statens grunn i kommunen, eller til å opprette fjellstyre». Kommunene har derfor utvilsomt rettslig interesse i få avklart om fjelloven gjelder i kommunene og om kommunene derfor har kompetanse til å opprette fjellstyrer og om vedtakene fra 2017 om opprettelse av fjellstyre er gyldige.»

Det framgår av ovenstående at søksmålet utvilsomt er motivert av et ønske om en annen forvaltningsordning. For det andre at kommunene forsøker å oppnå dette ved å få etablert at de har kompetanse og plikt til å oppnevne et fjellstyre – og følgelig at staten ikke har kompetanse til å regulere de aktuelle områdene i medhold av fjellova § 1 andre ledd. Alle påstandene kommunene har formulert synes å ha dette som formål.

3 TVISTELOVEN § 1-3

Tvisteloven § 1-3 lyder slik:

§ 1-3. Søksmålgjenstand, partstilknytning og søksmålssituasjon

(1) *Det kan reises sak for domstolene om rettskrav.*

(2) *Den som reiser saken, må påvise et reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte. Dette avgjøres ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det.*

Dette er tre kumulative vilkår. Søksmålet må gjelde et rettskrav (krav til søksmålgjenstanden), det må foreligge et reelt behov for å avgjøre kravet (krav til aktualitet eller søksmålssituasjonen) og parten må ha tilstrekkelig tilknytning til rettskravet (partstilknytning), jf. også HR-2021-417-P (ACER) avsnitt 121.

Samtidig har Høyesterett påpekt at det i grensetilfelle vil bero på en helhetsvurdering om kravene i § 1-3 er oppfylt, at behovet for å få avgjort kravet er et viktig moment etter både første og andre ledd, og at det kan være en glidende overgang mellom de enkelte vilkårene, jf. HR2018-1463-U (Talma Sameby) avsnitt 23-24. Det fremgår samme sted at begrunnelsen for de tre prosessuelle grunnvilkårene er at saker skal prøves for domstolene i en hensiktsmessig form og på en måte som gjør at domstolene får et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag.

Ankende parter er av den oppfatning at kravene som lagmannsretten har fremmet ikke er rettskrav, men derimot krav om hvordan fjellova er å forstå.

Kommunene har uansett ikke et reelt behov for å få dom for at *fjellova* kommer til anvendelse i de områdene som kommunene har kartfestet. Ankende parter er enig i at *fjellova* har regler som kan gjøres gjeldende også for disse områdene. Som framhevet ovenfor framgår det av *fjellova* § 1 andre ledd at «Kongen kan ta avgjerd om at lova heilt eller delvis skal gjelde» og det gjelder også de områdene som kommunene har kartfestet.

4 RETTSKRAV

4.1 Vilåret «rettskrav» innebærer blant annet at det ikke kan gis dom for hvordan en regel er å forstå

Krav som reguleres av rettsregler vil som «den klare hovedregel» anses som rettskrav, jf. Ot.prp.nr.51 (2004-2005) s 364. Men som framgår for eksempel i Pedersen og Skoghøy, Grunnleggende sivilprosess (2020) kapittel 4 er det flere unntak fra dette.

Det er sikker rett at det som utgangspunkt ikke kan anlegges søksmål om «abstrakte retts spørsmål» og at dette *blant annet* innebærer at det ikke kan fremmes krav om dom for hvordan en bestemt regel er å forstå. I HR-2022-486-U avsnitt 16 ble dette uttrykt slik:

«Dette kan imidlertid stille seg annerledes dersom søksmålet likevel ikke er konkretisert og mangler tilknytning til et bestemt faktum. Det kan som utgangspunkt ikke kreves dom for såkalte abstrakte rettsspørsmål, noe som vil omfatte søksmål om hvordan en bestemt regel er å forstå, og søksmål om en gitt regel er i strid med en annen regel. Utvalget viser her til Schei med flere, Kommentartutgave til Tvisteloven, § 1-3 note 2.5, Juridika, revidert 1. september 2021, og de referanser som der er gitt.

I note 2.5 i kommentartutgaven som ankeutvalget viser til står det:

«Domstolene skal løse konkrete tvister basert på et foreliggende faktum og gjeldende rett, jf. prp. side 142. At tvisten skal være konkretisert og knyttet til et bestemt faktum, gir den viktige føring og det utgangspunkt at det ikke kan kreves dom for et abstrakt rettsspørsmål, for eksempel hvordan en bestemt rettsregel er å forstå, om en rettsregel er i strid med en regel av høyere rang eller er i strid med andre regler, for eksempel internasjonale konvensjoner, jf. Rt-1998-87, Rt-1996-500, Rt-1996-282, Rt-1995-1823, Rt-1979-572 (592–593) og Rt-1984-1488.»

4.2 Kommunenes krav om at fjellova kommer til anvendelse på et bestemt geografisk område er et krav om hvordan fjellova er å forstå

Et krav om dom for at en lov er anvendelig – kommer til anvendelse – på et bestemt tidspunkt eller innenfor et bestemt geografisk område er et krav om hvordan en lov er å forstå.

Kravene som lagmannsretten har fremmet er krav om at fjellova kommer til anvendelse på angitte geografiske områder i kommunene. Dette er ikke rettskrav, men derimot krav om hvordan fjellova er å forstå.

At loven «kommer til anvendelse» på de aktuelle områdene har ingen klar rettsvirkning. Etter ankende parters syn er virkningen av at fjellova er anvendelig at staten har kompetanse til å regulere forvaltningen av utmarksressursene i de aktuelle områdene, jf fjellova § 1.

4.3 Bemerkninger til lagmannsrettens drøftelse av vilkåret om «rettskrav»

Lagmannsretten starter helt korrekt med å slå fast at «gjenstanden for søksmålet må være et rettskrav». Men deretter gis det en alt for snever beskrivelse av hva dette innebærer ([kjennelsen side 7](#)):

«Dette innebærer «at det forhold som det kreves dom for, må være basert på rettsregler, jf. Pedersen og Skoghøy: Grunnleggende sivilprosess (2020), side 83.»

Også lagmannsrettens konkrete og meget korte drøftelse av om kommunenes krav utgjør rettskrav er basert på en alt for snever forståelse av vilkåret «rettskrav» ([kjennelsen side 7](#)):

«Påstanden går ut på at fjellova gjelder for opprinnelig statsgrunn i de to kommunene. Umiddelbart kan det spørres om påstanden gjelder et abstrakt rettsspørsmål, noe man ikke kan få dom for, jf. Pedersen og Skoghøy, op. cit. side 87. Søksmålgjenstanden må være en konkret og reell rettstvist. Det underliggende rettsforholdet som søksmålet reises

for å få avklart, er om den opprinnelige statsgrunnen i de to kommunene er statsallmenninger slik at fjellova kommer til anvendelse for denne grunnen. Det er mulig at dette bør tydeliggjøres i påstanden. Lagmannsretten går ikke nærmere inn på det. Etter lagmannsrettens vurdering, dreier det seg om et rettskrav som det kan gis dom for.»

Riktig nok framgår det av disse setningene at lagmannsretten var klar over unntaket «abstrakt søksmål». Men hva lagmannsretten legger i dette, utover at kravet må gjenspeile en «konkret og reell rettstvist», framgår ikke. Det framgår heller ikke hvorfor lagmannsretten mente det var grunn til å problematisere om kommunenes krav gjelder et «abstrakt rettsspørsmål». Langt mindre at dette var fordi det ikke kan gis dom for hvordan en lov er å forstå. Både drøftelsen og resultatet viser at lagmannsretten har oversett dette.

For øvrig er det verdt å merke seg at det eneste lagmannsretten trekker fram for å begrunne at kommunens krav er et «rettskrav», er at søksmålene er reist for å få avklart et *annet* og *underliggende* rettsforhold. Når det skal vurderes om saksøker har rettslig interesse i å få avgjort *kravet* er det åpenbart ikke en korrekt tilnærming å vise til søksmålet egentlig er reist for å få avgjort et av kravets *påstandsgrunnlag*.

5 REELT BEHOV

5.1 Oversikt

HR-2022-486-U avsnitt 18:

«Etter tvisteloven § 1-3 andre ledd er det et vilkår for å fremme søksmålet at saksøkerne påviser «et reelt behov» for å få avgjort kravet i forhold til saksøkte, noe som skal avgjøres «ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det.»

Saksøkeren må «påvise et reelt behov» for å få kravet avgjort, jf. § 1-3 andre ledd. Kommunene har altså bevisbyrden, og i «reelt behov» ligger at den som reiser saken må vise et reelt behov for å få kravet avgjort overfor saksøkte, jf. Ot.prp.nr.51 (2004-2005) s. 365.

5.2 Det er enighet om at fjellova har regler som «kommer til anvendelse» i de aktuelle områdene

Aktualitetskravet innebærer kort og godt for det første at det må være en *reell rettsusikkerhet mellom partene* og for det andre at det må ha en *aktuell betydning for saksøker å få en avklaring*.

Kommunene har lagt ned påstand om at fjellova kommer til anvendelse innenfor nærmere angitte og kartfestede områder. Det er imidlertid ingen uenighet om at fjellova har regler som gjelder for de aktuelle områdene. Uenigheten gjelder *hvilke* av fjellovas kompetanseregler som kan eller må anvendes av henholdsvis staten og kommunene.

Ankende parters syn er at områdene er statsgrunn og at staten *kan* bestemme at fjellovas regler helt eller delvis skal gjelde for disse områdene, jf. fjellova § 1 andre ledd. Dette

bestrides av kommunene. Kommunenes syn er at områdene er statsallmenning og at de har kompetanse og plikt til å oppnevne fjellstyre, jf. fjellova § 3. Dette er imidlertid et annet rettsforhold og kravene om å få dom for dette ble med rette avvist av lagmannsretten.

For ordens skyld understrekes at *vilkåret* for kommunenes kompetanse og plikt til å oppnevne fjellstyre er at det i kommunen eksisterer en statsallmenning i fjellovas forstand. Kommunene har med god grunn verken krevd dom for at et kompetansevilkår er oppfylt eller at de aktuelle områdene er en «statsallmenning» i fjellovas forstand.

5.3 Tilknytningen til kravet

Kommunene har understreket kravene om at fjellova kommer til anvendelse gjelder «innbyggernes og de allmenningsberettigedes privatrettslige rettigheter» (kjennelsen side 3). Dette framstår som en fiksjon.

Det er så vidt ankende parter er kjent med ingen uenighet om innhold og omfang i de tingsrettslige rettighetene som er fastslått av Utmarkskommisjonen. Kravene tar uansett ikke sikte på å få avgjort slike spørsmål. Men tilknytningsspørsmålet har liten selvstendig betydning når det faktisk kreves dom for at en lov er anvendelig innenfor et bestemt område, hvilket ikke er rettskrav, og det ikke er noen uenighet om at loven har regler som gjelder for de aktuelle områdene, jf. § 1 andre ledd.

I forlengelsen av dette finner staten grunn til å påpeke at lagmannsretten presiserer at kravene gjelder *andres* privatrettslige rettigheter. Til tross for at det i et slikt perspektiv er snakk om bruksrettigheter og det er Statskog SF som er grunneier har lagmannsretten fremmet kravene også mot *staten*. Det er uansett feil fordi staten ikke har passiv søksmålskompetanse når det gjelder krav som angår tingsrettslige rettigheter på Statskogs grunn.

På den annen side har lagmannsretten likevel tilsynelatende bare vurdert behovet for å få kravene avgjort mot staten – ikke mot Statskog (kjennelsen s. 11):

«Etter lagmannsrettens vurdering har Beiarn kommune og Bardu kommune tilstrekkelig tilknytning til kravene som reises i søksmålet. Sett hen til kravet, og bakgrunnen for at kravet er reist, har kommunene og de lokale interesser de representerer, et reelt behov for rettsavklaring. De har også et beskyttelsesverdig behov for å få dom overfor staten»

6 HELHETSVURDERINGEN

Etter statens syn tilsier både søksmålgjenstanden og søksmåls situasjonen at kravene avvises.

Som lagmannsretten helt korrekt påpeker er søksmålet reist på grunn av et ønske om å få avgjort noe annet enn kravene som lagmannsretten har fremmet. Det er det «underliggende rettsforholdet» som er bakgrunnen for søksmålet og det underliggende spørsmålet er hvordan utmarksressursene skal forvaltes. Mer presist om fjellova gir kommunene kompetanse og plikt til å oppnevne fjellstyrer, jf. fjellova § 3.

Både kommunene og de beiteberettigede i kommunen kan få det underliggende rettsforholdet avklart på en enkel måte. De beiteberettigede kunne i prinsippet gått til søksmål mot kommunene for å få fastslått at kommunene har en lovbestemt plikt til å opprette et fjellstyre, men dette trenger de jo ikke fordi kommunene har samme syn.

Kommunene kan på grunn av sitt underordningsforhold til staten ikke saksøke staten med krav om å få dom for at de selv har plikt til å opprette fjellstyre, men det har de heller ikke et aktuelt behov for. Kommunene kan i stedet benytte kompetansen som de påberoper seg og oppnevne fjellstyrer. Dersom staten så benytter sin kompetanse til å omgjøre dette etter en lovlighetskontroll kan kommunene angripe statens vedtak, jf. tvisteloven § 1-4a. Kommunene har ikke sannsynliggjort at verken de eller de beiteberettigede har sannsynliggjort at det er nødvendig eller hensiktsmessig å benytte en annen framgangsmåte enn denne.

Statskog SF har uansett ikke passiv søksmålskompetanse i søksmål angående kommunenes kompetanse etter fjellova.

7 PÅSTAND

Dersom ankende parter får medhold er det etter ankende parter grunnlag for avvisning og avvisning av hele søksmålet. Det legges derfor ned slik

påstand:

1. Søksmålet avvises.
2. Staten v/ Landbruks- og matdepartementet og Statskog SF tilkjennes sakskostnader.

...

Anketilsvaret lastes opp i aktørportalen.

Oslo, 7. mars 2022

REGJERINGSADVOKATEN

Anders Blakstvedt
advokat

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 30.03.2022
Sak: 11/22

Resultat:

Arkivsak: 21/32
Tittel: SAKSPROTOKOLL - HØRING - REGIONAL TRANSPORTPLAN
2022 - 2033

Vedtak:

Beiarn kommune gir følgende innspill til Regional transportplan 2022-2033:

1. Beiarn kommune er enig med handlingsprogrammets fokus på å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveinettet, og at det avsettes tilstrekkelig midler til dette. Det er igangsatt er godt arbeid på lokalt fylkesveinett, og det er gitt signaler om at dette skal videreføres med årlige prioriteringer.
2. Beiarn kommune registrerer at ingen av kommunens prioriterte investeringsprosjekter er medtatt i handlingsplanen. For Beiarn er fv 813 og fv 812 eneste veier inn og ut av kommunen, og kvalitet på disse er kritiske for samfunnsikkerhet og beredskap, samt tilgang til og deltakelse i BAS-region ift. bosetting, tjenesteyting og næringsliv.
3. Etter vår vurdering har transportplanen for stor grad ensrettet fokus mot næringstransport tilknyttet havbruk og miljø. Rekruttering, bosetting, tilflytting, samfunnsikkerhet og beredskap påvirkes i stor grad av kvalitet og sikkerhet hva gjelder infrastruktur og samferdsel. Transportplanen burde hatt større fokus på sistnevnte områder.
4. Beiarn kommune ber om at prosjektet fv 813 – Beiarfjellet, alternativ 1, nedre del, prioriteres i handlingsprogrammet for RTP 2022-2033.
5. For å bedre brøyteberedskapen over Beiarfjellet ber vi om at deler av brøyteressursene lokaliseres fast til Beiarn.

Enst. Vedtatt.

Behandling:

Prosjektleder for Samferdsel i Salten (Salten Regionråd), Per Gaute Pettersen innledet i saken og fortalte om sin rolle og sitt arbeid med også å lage ny samferdselsplan for Salten.

Postadresse:
Moldjord
8110 MOLDJORD

Besøksadresse:
Kommunehuset
MOLDJORD

Telefon:
Telefaks:

Beiarn kommune

Administrasjonen tok opp de orienteringene som var ført opp i sak 10/22 og som berører samferdselsmessige og infrastrukturmessige forhold.

Postadresse:
Moldjord
8110 MOLDJORD

Besøksadresse:
Kommunehuset
MOLDJORD

Telefon:
Telefaks:

Beiarn Kommune		
Ar.Saksnr	Uok. nr.	Reg. nr./År
20/497	7	1795/22
06 APR 2022		
Plikt til å betale		
Ark.kode S	064	
Avdeling	Saksbeh.	LM
Kassasjon	Gradering	

Konsekvenser av endringer i pasientjournalloven om plikt til å betale for og ta i bruk nasjonale e-helseløsninger

Endringer i pasientjournalloven om plikt til å ta i bruk og betale for nasjonale e-helseløsninger trådte i kraft 1. januar 2022.

Lovendringene gjelder fire nasjonale e-helseplattformer; Kjernejournal, Helsenorge, e-resept og helsenettet. Gjennom nye forskrifter vil kommunene bli pålagt å betale for drift og forvaltning av de fire nasjonale e-helseplattformene, i full fart til å bli felles infrastruktur. Betalingsplikten gjelder uavhengig av kommunens bruk av de ulike tjenestene knyttet til plattformene. Kommunenes andel av kostnadsutviklingen fastsettes gjennom forskrifter som vedtas årlig, og det er allerede en underdekning i 2022.

Kommunene vil sammen med sykehusene bli pålagt å betale for bruk og tilgjengeliggjøring av løsningene. Med få unntak må kommuner og sykehus også betale for statens digitale innbyggertjenester og helseforvaltningens bruk av plattformene som del av sitt samfunnsoppdrag overfor befolkningen, blant annet informasjon. Kommuner og sykehus må også betale for private virksomheters bruk av løsningene. De økonomiske konsekvensene vil i utgangspunktet ikke fremkomme som del av kommuneproposisjonen. KS har påpekt behovet for dette og vil arbeide for at de økonomiske konsekvensene inngår som del av kommuneproposisjonen i fremtiden.

Økonomiske konsekvenser av loven

Helse- og omsorgsdepartementet har i statsbudsjettet for 2022 styrket kommunerammene med kr. 322,2 millioner for å dekke grunnkostnadene for de fire nasjonale e-helseplattformene. Dette dekker kostnadsnivået for 2021. Kostnadsøkninger fra og med 2022 må i utgangspunktet dekkes av kommuner og sykehus, men Regjeringen har åpnet for å kunne vurdere kompensasjon ved betydelige kostnadsøkninger.

Med bakgrunn i «forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger» har Norsk helsenett sendt alle kommuner faktura for de fire nasjonale e-helseplattformene på totalt kr. 341,1 millioner. Hver kommune må dekke sin andel av underdekningen.

KS har laget en oversikt der hver kommune kan se hva som er kompensert i statsbudsjettet og fakturaen Norsk helsenett. Denne kan finnes her:

[Oversikt over estimert faktura og kompensasjon 2022](#)

Videre arbeid opp mot lovarbeidet om plikt

KS var i forkant av Stortingets vedtak en sterk motstander av lovendringene slik de var lagt frem av regjeringen Solberg.

Lovendringene ble vedtatt i Stortinget med noe tillegg (anmodningsvedtak), blant annet basert på innspill og presiseringer fra KS. Stortinget har eksplisitt bedt Regjeringen om at de årlige endringene i kostnader for kommunal sektor drøftes i konsultasjonsordningen med KS, og da spesielt med formål å følge opp følgende:

- at plikt til bruk ikke kan fastsettes før en vesentlig andel av kommunene har tilgjengeliggjort eller tatt i bruk den enkelte løsningen

- at kommunenes andel av kostnadsveksten tar utgangspunkt i en vurdering av nytten
- at vekst i kostnader til forvaltning og drift synliggjøres og behandles i den nasjonale styringsmodellen for e-helse
- at prismodellene for de nasjonale e-helseløsningene evalueres og justeres basert på erfaringer med ordningene innen 2024

KS vil i sin dialog med nasjonale myndigheter følge opp ivaretagelse av anmodningsvedtakene i fortsettelsen.

Kontaktperson: Terje Wistner, avdelingsdirektør eHelse, KS

Terje.wistner@ks.no, 414 76 974

GODKJENNING AV PROTOKOLL - KOMMUNESTYRET

Saksbehandler: Karin Nordland
Arkivsaksnr.: 22/211

Arkiv: 033

Saksnr.: **Utvalg** **Møtedato**
8/22 Beiarn Kommunestyre

28.04.2022

Rådmannens innstilling:

KONTROLLUTVALG - VALG AV NYTT MEDLEM

Saksbehandler: Ole Petter Nybakk Arkiv: NAVN
 Kontrollutvalg
 Arkivsaksnr.: 20/16

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
2/20	Valgnemnd	03.02.2020
6/20	Valgnemnd	17.02.2020
4/20	Beiarn Kommunestyre	17.02.2020
1/22	Valgnemnd	01.04.2022
9/22	Beiarn Kommunestyre	28.04.2022

Innstilling fra Valgnemnda:

Som nytt fast medlem av Kontrollutvalget velges: Tone Helbostad

Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Håkon Sæther

Rådmannens innstilling:

Som nytt fast medlem av Kontrollutvalget velges: _____

Bakgrunn:

Det må velges nytt medlem til Kontrollutvalget i Beiarn kommune etter Arne Larsens bortgang.

Saksutredning:

I medhold av kommunelovens § 7-1, skal det velges Kontrollutvalg på det konstituerende møtet etter kommunevalg. Dette ble selvsagt gjort i Beiarn også og følgende ble valgt for perioden 2019 - 2023:

Terje Solhaug
 Tone Kristin Helbostad
 Arne Larsen
 Audgar Carlsen
 Ågot Eide

Som varamedlemmer for perioden 2019 – 2023 ble følgende valgt:

Karin Selfors
 Anita Haugmo Trones
 Lasse-Dan Jenssen
 Odd Vebjørn Vold

Terje Solhaug ble valgt til leder og Tone Helbostad ble valgt til nestleder.

I etterkant av dette ble Tone Helbostad tilsatt i Beiarn kommune. Hun var da ikke valgbar, kfr. kommunelovens § 23-1, bokstav f.

Kommunestyret valgte etter dette Gyda Tollånes inn i Tone Helbostad sitt sted. Tollånes ble også valgt til nestleder.

Kontrollutvalgets virksomhet og funksjon er nærmere redegjort for i kommunelovens § 23-1. Det vises i denne sammenhengen til vedlagte notat med påminnelse, fra Forum for kontroll og tilsyn, datert 1. juli 2019.

Utvalget skal ha minst fem medlemmer, hvorav minst ett av medlemmene velges blant kommunestyrets medlemmer. Det vises for øvrig til vedlagte skriv fra Forum for kontroll og tilsyn.

Det bes i denne saken om at kommunestyret velger nytt medlem i Arne Larsen sitt sted.

Til orientering nevnes at opprinnelig valgte Tone Helbostad nå har et tilsetningsforhold som gjør henne valgbar.

Vedlegg:

Utskrift av reglene om valg til kontrollutvalg fra FKT (Forum for kontroll og tilsyn)

Til
- Kommunene
- Fylkeskommunene

Att.: Ordfører / fylkesordfører
Rådmann / fylkesrådmann
Byråd / fylkesråd
Saksansvarlig valgteknisk forberedelse
Ev. videresending til representanter for valglister til kommune- og fylkestingsvalget

Beiren Kommune		
Arkivnr.	1	Dag og år
19/372		3552/19
01 JUL 2019		
Ark.kode P	033	
Ark.kode S		
Avdeling	Saksstat.	OPN
Kategori	Grunng.	

Oslo, 1.7 2019

Valg av kontrollutvalg for perioden 2019–2023

Stortinget vedtok 22. juni 2018 en ny kommunelov. Mesteparten av den nye loven settes i kraft fra og med det konstituerende møtet i det enkelte kommunestyret og fylkestinget ved oppstart av valgperioden 2019–2023, jf. kgl.res nr. 2062 av 20.12.2018. Dette gjelder blant andre kapittel 24 om kontrollutvalget.

Kontrollutvalget er ett av de få lovfestede utvalgene i kommunen/fylkeskommunen - et stadig mer sentralt utvalg, ikke minst på grunn av økt satsing på forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Det gjør også at kommunestyrene prioriterer utvalget høyere nå enn før. FKT ser det som en naturlig og gledelig utvikling.

Utvalget er ellers spesielt mht. hvem som kan velges. Vi fikk både i 2011 og i 2015 meldinger om feil ved valg av kontrollutvalg. Vi vil derfor gi noen råd og innspill før nytt utvalg skal velges i 2019:

Den nye kommunelovens bestemmelser om valg av kontrollutvalg

§ 7-1 Konstituerende møte i kommunestyret og fylkestinget

- Kontrollutvalget skal velges på det konstituerende møtet, etter valg av formannskap/fylkesutvalg, ordfører/fylkesordfører og varaordfører/fylkesvaraordfører.

§ 23-1 Kontrollutvalget

- Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget.
- Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren.
- Utvalget skal ha minst fem medlemmer.
- Minst ett medlem skal velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer.

Utelukket fra valg er

- a) ordfører og varaordfører
- b) medlemmer og varamedlemmer av formannskap eller fylkesutvalg
- c) medlemmer og varamedlemmer av folkevalgt organ med beslutningsmyndighet.
Medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret eller fylkestinget er likevel valgbare
- d) medlemmer av kommuneråd eller fylkesråd
- e) medlemmer og varamedlemmer av kommunestyrekomité eller fylkestingskomité
- f) ansatte i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen (gjelder også deltidsstillinger)
- g) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftsforsamlingen, i et selskap som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- h) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefelleskap.

Kommunelovens regler om kjønnsmessig balanse gjelder også for kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets rolle i folkevalgtopplæringen

§ 22-1 om kommunestyrets og fylkestingets kontrollansvar

- Kommunestyret og fylkestinget har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens og fylkeskommunens virksomhet.

Derfor er det svært viktig at kontrollutvalgets funksjon og rolle gis god plass i folkevalgtopplæringen.

Basisopplæringen

Vi er kjent med at det i forkant av opplæringsdagen/ basisprogrammet i KS sitt folkevalgtprogram 2019-2023, vil arrangeres formøte mellom kursleder fra KS og kommunen (ordfører og rådmann). FKT oppfordrer til at kontrollutvalgets sekretariat inviteres til møtet. Sekretariatet kan bidra med sin erfaring og gi gode tips om kunnskapsbehovet.

Hvis kontrollutvalget skal kunne gjøre en god jobb for kommunestyret, er det viktig at medlemmene kjenner hele den kommunale virksomheten. Basisprogrammet er i så måte en god anledning og kontrollutvalget bør få tilbud om å delta på opplæringen.

Folkevalgdager

KS anbefaler at det arrangeres folkevalgdager som kommer i tillegg til basisprogrammet. Her kan kommunen selv legge inn fordypninger i ulike emner. Den kommunale egenkontrollen er et viktig emne som bør vurderes i denne sammenhengen.

Opplæring av kontrollutvalg

Kontrollutvalget er et lovfestet og viktig utvalg i kommunen som bør ha dyktige medlemmer. FKT er godt i gang med å planlegge opplæringstiltak for kontrollutvalgene etter valget:

- Vi vil tilby våre medlemmer en seire pp-presentasjoner - 1-2 dagers kurs som kan benyttes lokalt evt. regionalt.
- Vi vil også tilby et eget kursopplegg for kontrollutvalgsledere – «kontrollutvalgslederskolen».
- Hvert år arrangerer FKT fagkonferanse der vi retter søkelyset mot aktuelle problemstillinger og saker. I 2020 arrangeres konferansen 3-4. juni på Gardermoen. Det er naturlig at innholdet i konferansen tilpasses at kontrollutvalgene er nyvalgte.

Vi oppfordrer kommuner og fylkeskommuner til å avsette tilstrekkelige ressurser i budsjettet for 2020 til opplæring av nytt kontrollutvalg.

FKT er tilgjengelige for spørsmål som måtte dukke opp i forbindelse med valg av kontrollutvalg, egenkontrollens plass i folkevalgtopplæringen og opplæring av kontrollutvalg.

Kopi:
FKTs kontrollutvalgs- og sekretariatsmedlemmer
KS

Vennlig hilsen

Anne-Karin Femanger Pettersen (s)
Generalsekretær

FORVALTNINGSREVISJON I IRIS SALTEN IKS, STATSSTØTTE OG KONKURRANSE VED ANSKAFFELSE

Saksbehandler: Lars Hansen Kontrollutvalget
Arkivsaksnr.: 22/170

Arkiv: 217

Saksnr.: **Utvalg** **Møtedato**
10/22 Beiarn Kommunestyre

28.04.2022

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelser er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.

Saksutredning:

Kommunestyrets vedtok i sin sak 047/20 Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023, med følgende prioriterte områder for forvaltningsrevisjon:

1. Offentlige anskaffelser (gjennomført)
2. Renovasjon (oppfølgingsrapport Iris Salten IKS - gjennomført)
3. Eiendomsforvaltning (bestilt november 2021)
4. Selvkost vann og avløp

Kontrollutvalget fikk i samme vedtak fullmakt til å foreta endrede prioriteringer ved behov, og besluttet i møte 22. september 2021 å bestille forvaltningsrevisjon med tema: Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse.

Etter opprinnelig tidsplan skulle rapporten vært ferdig desember 2021 og med et timebruk på 300 timer. Rapport ble levert 7. januar 2022, og revisor opplyser en faktisk tidsbruk på 320 timer. I tillegg til Beiarn kommune, har kontrollutvalgene i fem av de øvrige eierkommunene bestilt samme forvaltningsrevisjon: Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Steigen og Sørfold. Ressursbruken fordeles på de nevnte seks kommunene, men også på øvrige kommuner dersom noen kontrollutvalg i ettertid beslutter å behandle rapporten.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å *finne ut om Iris Salten ivaretar statsstøtteregelverket, og om Iris Service har fulgt konkurranseprinsippet ved anbudsprosessen for avfallsmottak som ble gjennomført høsten og vinteren 2020/2021.*

Følgende to problemstillinger har vært undersøkt i denne revisjonen:

1. I hvilken grad bar selskapene i Iris Salten konsernet sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket?
2. I hvilken grad har Iris Service AS tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021?

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen), er utledet fra bl.a:

- Lov og forskrift om offentlige anskaffelser
- Forvaltningsloven
- Kommuneloven
- Avfallsforskriften
- Aksjeloven
- Veilederen til regelverket om offentlig anskaffelser
- Statsstøtteregelverket
- Veilederen til statsstøtteregelverket
- Konsernets og selskapsstyrenes styresaker og styrevedtak med vedlegg

Utledning av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 2 til rapporten (side 48-54).

Undersøkelsene er gjennomført for det meste ved gjennomgang av dokumenter, men også intervju med, styreleder Iris Service, fungerende daglig leder i Iris Service og konserndirektør i Iris Salten. Revisor opplyser at det ikke er foretatt noen ny gjennomgang av selvkostområdet, i og med at dette var gjenstand for en egen større undersøkelse i 2019.

Revisors funn og vurderinger: Problemstilling 1. I hvilken grad har selskapene i Iris Salten konsernet sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket?

Revisjonskriterium: Iris Salten konsernet skal følge markedsinvestorprinsippet (=at det må foretas en analyse av om investeringer foretatt av det offentlige er gjort på markedsmessige vilkår eller ikke. Statsstøttereglene stiller på denne måten krav om at enhver overføring av midler fra det offentlige til et foretak skal være gjennomført på markedsvilkår).

Revisors vurdering: Revisor viser til at det er inngått avtaler mellom selskapene i alle forhold hvor det overføres midler fra ett selskap til et annet, at avtalene er detaljerte og gir mulighet for nøyaktig kostnadsberegning. Det er innhentet markedspriser for å ha et sammenligningsgrunnlag. Iris Salten konsernet har innhentet råd fra ekstern konsulent (Deloitte) som har kommet til at konsernet er godt tilpasset markedsinvestorprinsippet.

Iris Salten har slik revisor ser det jobbet godt med å følge opp alle regler og retningslinjer for å sørge for at de holder seg innenfor Markedsinvestorprinsippet. Det er gjennomført en rekke tiltak for å redusere faren for krysssubsidiering, konkurransevridning og minimere faren for ulovlig statsstøtte. Iris Salten konsernet har etter revisors vurdering fulgt markedsinvestorprinsippet.

Revisjonskriterium: Iris Salten konsernet skal føre separate regnskaper mellom selvkostområdet og næringsaktiviteten.

Revisors vurdering: Revisor viser til sin tidligere forvaltningsrevisjon (2019) og legger til grunn at dette kriteriet er oppfylt.

Revisjonskriterium: Iris Salten konsernet bør sørge for et selskapsmessig skille mellom

økonomisk og ikke økonomisk virksomhet

Revisors vurdering: *Konsernet er i all hovedsak delt opp i selskaper som driver med økonomisk virksomhet og de som driver ikke økonomisk virksomhet. For de tilfellene selskaper slik som Iris Produksjon driver med begge deler, har de meget gode praktiske begrunnelser for dette. (. . .) Revisors vurdering er at kriteriet i all hovedsak er oppfylt.*

Revisors funn og vurderinger: Problemstilling 2. I hvilken grad har Iris Service AS tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021?

Revisjonskriterium: Iris Service skal opptre i samsvar med konkurranseprinsippet.

Revisors vurdering: Revisor viser til at det ble gjennomført en anbudskonkurranse, at denne var kunngjort, og at selskapet på forhånd ga ut en veileder for å gi eventuelle tilbydere bedre tid til å forberede tilbud. *Revisor mener dette som utgangspunkt er gode tiltak for å ivareta konkurranseprinsippet.*

Det ble ikke oppnådd reell konkurranse for delkontrakt 1. Iris Service ble rådet til å dele opp kontrakten mer for å skape mer konkurranse, når de ikke gjorde dette og heller ikke satt inn andre tiltak for å forsikre seg om at det ble konkurranse er dette litt uheldig. En metode som kunne vært brukt er å kommunisere med markedet for å få en forståelse av konkurransesituasjonen. Revisor mener ytterligere tiltak for å få til konkurranse kunne vært forsøkt.

Samlet sett har ikke revisor grunnlag for å si at konkurranseprinsippet ikke er oppfylt. Vurderingene og fakta rundt denne konkurransen gir likevel en forståelse av at en opererer veldig nært konkurranseprinsippets grense. Revisor mener det bør være mulig å ivareta konkurranseprinsippet på en mer betryggende måte slik at en unngår spekulasjoner om konkurransevridning og kryssubsidiering som kan føre til høyere gebyr. Vurderingen av kriteriene nedenfor henger også sammen med vurderingen av dette kriteriet. Revisor kommer samlet til at konkurranseprinsippet er fulgt.

Revisjonskriterium: Kravene i Iris Service kravspesifikasjon skal være saklige og objektive.

Revisors vurdering: I rapportens faktagrunnlag er det reist spørsmål om deler av kravspesifikasjonen var tilpasset Iris Produksjon AS, i hovedsak på bakgrunn av at anbudet stilte krav om lokal tilstedeværelse. *Iris Service har etter revisors vurdering begrunnet disse kravene godt. Vurderingen til Østbøs Advokat er likevel at disse kravene gjør det vanskelig for andre enn Iris Produksjon å kunne delta i konkurransen. Iris Service kunne nok når en ser på dette i ettertid oppstilt disse kravene på en annen måte eller rigget hele konkurransen annerledes for å unngå disse utfordringene.*

Revisor har kommet frem til at kravene som er stilt anses tilstrekkelig saklige og objektive.

Revisjonskriterium: Iris Service skal skriftlig begrunne sitt valg om å ikke dele opp kontrakten.

Revisors vurdering: Iris Salten sin innleide konsulent anbefalte at kontrakten burde deles inn i seks delkontrakter. Dette var begrunnet med å skape bedre konkurranse, men Iris Service valgte «en todeling der den ene delen var så stor at ingen andre lokalt hadde kapasitet i

anlegge/ til å motta så mye avfall. Iris Service var gjort oppmerksom på dette fra sin konsulent. Deloitte har likevel lagt til grunn at denne oppdelingen er innen regelverket.»

Av veilederen til regelverket om offentlige anskaffelser framgår at hverken KOFA eller domstolene kan overprøve begrunnelsen. Revisor har derfor valgt å ikke gå inn på noen nærmere vurdering av begrunnelsen. På bakgrunn av erfaringen fra denne saken med å oppnå liten konkurranse bør kanskje Iris Service vurdere å dele opp kontrakten mer i framtiden.

Revisjonskriterium: Iris Service skal treffe egnede tiltak for å forebygge, identifisere og avhjelpe tilfeller av inhabilitet.

Revisors vurdering: Revisor viser til at konsernet har rådført seg med innleid konsulent for å ivareta hensynet til habilitet ved anskaffelsen. « Det å sette ut det meste av prosessen til en utenforstående konsulent vil etter revisors vurdering ha meget god effekt for å sikre objektivitet og habile avgjørelser i prosessen.» Ett av tiltakene etter råd fra konsernets konsulent, var at det skulle hentes inn en person utenfra som styreleder i Iris Service AS i alle saker som angikk anskaffelsen. Bakgrunnen for tiltaket var å sikre at Iris Produksjon AS ikke fikk informasjon om anskaffelsesprosessen.

Revisor kommer til at de innførte tiltakene er egnede for å forebygge, identifisere og avhjelpe tilfeller av inhabilitet.

Revisjonskriterium: Iris Service skal ved fristberegning ta hensyn til kontraktens kompleksitet og tiden det tar for leverandørene å utarbeide forespørsler og tilbud.

Revisors vurdering: *Fra konkurransen ble lagt ut, til tilbudsfristen var det en måned. Dette er minstefristen etter anskaffelsesforskriften §20-2. Revisor vurderer at det kanskje burde vært gitt forlenget frist for en kontrakt på dette nivået.*

Når en tar hensyn til kompleksiteten i kontrakten er det eiter revisors vurdering veilederen som kom 4 måneder før konkurransegrunnlaget, som gjør at fristene likevel må anses å være innenfor regelverket. Revisor legger til g runn at tiden er knapp, men det er vanskelig å si at den ikke følger regelverket.

Revisor kommer til at fristene må anses å være tilstrekkelige for å utarbeide forespørsler og tilbud i denne kontrakten.

Revisors konklusjon og anbefaling:

Når det gjelder problemstilling konkluderer revisor som følger:

Iris Salten konsernet har i stor grad sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket.

I forhold til problemstilling 2 konkluderer revisor med følgende:

Iris Service AS har i varierende grad tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021.

På bakgrunn av rapportens funn har revisor gitt følgende tre anbefalinger:

1. Iris Service bør sørge for en mer betryggende etterlevelse av konkurranseprinsippet ved utarbeidelse av anbud på behandling av avfall.

2. Iris Service bør sørge for at deres krav i deres konkurransegrunnlag ikke vanskeliggjør deltakelse fra mulige tilbydere.
3. Iris Service bør vurdere å dele opp kontraktene mer for å skape bedre konkurranse i framtiden.

Konserndirektørs kommentar:

Konserndirektørs kommentar er i sin helhet lagt ved rapporten (vedlegg 1)

Vurdering:

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport vedrørende Iris Salten i samsvar med bestillingens innhold. Rapporten er levert ubetydelig senere enn prosjektplanen tilsa, og det er litt avvik i ressursbruk (budsjett ressursbruk 300 timer er overskredet med 20 timer).

Når det gjelder forholdet til statsstøtteregulverket får rapporten frem at det fra konsernets side er arbeidet godt med å følge opp krav som følger av *markedsinvestorprinsippet*, og at det i stor grad har et avtaleverk som ivaretar de nevnte kravene.

Når det gjelder spørsmålet om gjennomføringen av konkurranse har revisor den vurdering at konsernet opererer «*veldig nært konkurranseprinsippets grense*», selv om revisor sier de ikke har grunn til å si at konkurranseprinsippet ikke er oppfylt. Konsernet har bl.a hentet inn råd fra sin konsulent (Deloitte), som mente anbudet burde deles inn i seks kontrakter for å skape bedre konkurranse. Iris Service valgte en todeling, og innleid konsulent mente dette var innenfor regelverket. Andre forhold som revisor trekker frem er at de «*absolutte kravene om lokal tilstedeværelse og mottak av alle typer avfall vil likevel samlet kunne vanskeliggjøre deltakelse for de aller fleste konkurrenter*».

Vedlegg:

Salten kommunerevisjon IKS 7.01.2022: Rapport forvaltningsrevisjon: Iris Salten IKS
Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse

Forvaltningsrevisjon

Iris salten IKS
Statsstøtte og
konkurransen ved
anskaffelse

Bodø kommune

FORORD

Salten kommunerevisjon IKS eies av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold i Salten- regionen i Nordland fylke.

Salten kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Vi har 3 forvaltningsrevisorer med følgende profesjoner: Silje Fisktjønmo - statsviter, Kai Andre Blix - siviløkonom og Bjørn Vegard Gamst - jurist, alle med bred erfaringsbakgrunn fra både offentlig- og privat virksomhet.

Forvaltningsrevisjon er en pålagt oppgave i henhold til kommunelovens §23-2 første ledd c). Formålet med forvaltningsrevisjon er å utføre systematiske undersøkelser av den kommunale tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og økonomiske forvaltning, herunder se etter muligheter til forbedringer, eventuelt påpeke svakheter og mangler.

Vi gjennomfører oppdragene i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon RSK001¹.

Kontrollutvalget i Bodø kommune vedtok i møte 21.04.2021, sak 26/21 å gjennomføre en undersøkelse av en anskaffelse, og om regelverket om statsstøtte er fulgt i selskapsstrukturen i Iris Salten konsernet. Kontrollutvalgene i alle eierkommunene fikk tilbud om framleggelse og bestilling av prosjektet sammen med Bodø. Syv kontrollutvalg har bestilt prosjektet. Denne rapporten oppsummerer resultatene fra undersøkelsen. Ansvarlig for gjennomføring av undersøkelsen har vært oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor: Bjørn Vegard Gamst.

Bodø, den 07.01.2022.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

¹ NKRF (Norges kommunerevisorforbund) sin Standard for forvaltningsrevisjon.

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	4
1 INNLEDNING	8
1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING OG BAKGRUNN	8
1.2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER	8
1.2.1 <i>Problemstillinger</i>	8
1.2.2 <i>Revisjonskriterier</i>	9
1.3 METODE OG AVGRENSNING	9
2 UTLEDEDE REVISJONSKRITERIER OG FAKTA	12
2.1 FAKTADEL.....	12
3 REVISORS VURDERING	34
3.1 KONKLUSJON OG ANBEFALING	41
3.1.1 <i>Konklusjon</i>	41
3.1.2 <i>Anbefalinger</i>	43
4 KONSERNDIREKTØRENS KOMMENTAR	44
4.1 BEMERKNINGER TIL KONSERNDIREKTØRENS KOMMENTAR	44
5 LITTERATUR OG KILDEREFERANSER	45
6 VEDLEGG	47
VEDLEGG 1. HØRINGSSVAR FRA KONSERNDIREKTØREN	47
VEDLEGG 2. UTLEDNING TIL REVISJONSKRITERIER.....	48

SAMMENDRAG

Salten kommunerevisjon IKS har på oppdrag fra syv av eierkommunene gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt på områdene for offentlig anskaffelse og statsstøtte.

Formålet med prosjektet er å finne ut om Iris Salten ivaretar statsstøtteregelverket, og om Iris Service har fulgt konkurranseprinsippet ved anbudsprosessen for avfallsmottak som ble gjennomført høsten og vinteren 2020/2021.

Iris Salten har vært en god samarbeidspartner for å få samlet alle dokumentene og opplysningene vi trengte for gjennomføringen av prosjektet.

Prosjektet baserer seg på dokumentstudier samt intervjuer med sentrale personer som har vært involvert i prosessene.

Den viktigste avgrensningen er at vi ikke har gjort en ny gjennomgang av selvkostområdet, men bygger på resultatene våre prosjekter fra 2019 og 2020.

Nedenfor følger problemstillingene, de viktigste funnene og vurderingene som ble gjort ved undersøkelsen, og konklusjonene pr problemstilling. Til slutt har vi satt opp anbefalingene revisor har valgt å gi.

Problemstilling 1

I hvilken grad har selskapene i Iris Salten konsernet sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket?

Iris Salten har slik revisor ser det jobbet godt med å følge opp alle regler og retningslinjer for å sørge for at de holder seg innenfor markedsinvestorprinsippet. Det er gjennomført en rekke tiltak for å redusere faren for kryssubsidiering, konkurransevridning og for å minimere faren for ulovlig statsstøtte.

Iris Salten konsernet har etter revisors forståelse fulgt markedsinvestorprinsippet.

I vår revisjon av selvkostområdet i Iris Salten fra 2019 og 2020 fant vi at disse regnskapene i all hovedsak var i orden.

Vi viser derfor til vår tidligere revisjon og legger til grunn at det er ført adskilte regnskaper for selvkostområdet.

Konsernet er i all hovedsak delt opp i selskaper som driver med økonomisk virksomhet og de som driver ikke økonomisk virksomhet. Unntakene viser seg å være godt begrunnet.

Revisor legger til grunn at Iris Salten konsernet i all hovedsak har et selskapsmessig skille mellom økonomisk og ikke økonomisk virksomhet.

Konklusjon:

Iris Salten konsernet har i stor grad sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket.

Problemstilling 2

I hvilken grad har Iris Service AS tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021?

Samlet sett har ikke revisor grunnlag for å si at konkurranseprinsippet ikke er oppfylt. Vurderingene og fakta rundt denne konkurransen gir likevel en forståelse av at en opererer veldig nært konkurranseprinsippets grense. Revisor mener det bør være mulig å ivareta konkurranseprinsippet på en mer betryggende måte slik at en unngår spekulasjoner om konkurransevridning og kryssubsidiering som kan føre til høyere gebyr.

Revisor kommer likevel til at konkurranseprinsippet er fulgt.

Kravene som er stilt i konkurransegrunnlaget er etter revisors forståelse viktige for Iris Service for å ivareta deres ønske om en god tjeneste. De absolutte kravene om lokal tilstedeværelse og mottak av alle typer avfall vil nok samlet kunne vanskeliggjøre deltakelse for de aller fleste konkurrenter. Vår vurdering er at kravene ikke utelukker konkurranse. Revisor legger til grunn at kravene som stilles må anses tilstrekkelig saklige og objektive.

Iris Service har delt opp kontrakten i to deler og har begrunnet dette godt ut fra sine egne utfordringer og behov.

Begrunnelsen er skriftlig og foreligger i anskaffelsesprotokollen.

Iris Service har gjort en rekke tiltak for å sørge for habilitet og uavhengighet gjennom anskaffelsesprosessen.

Revisor kommer til at de innførte tiltakene er egnede for å forebygge, identifisere og avhjelpe tilfeller av inhabilitet.

Iris Service ga ut en veileder midt på sommeren 2020 og sørget for at tilbyderne hadde nesten fem måneder fram til tilbudsfristen. Revisors vurdering er at tiden er knapp, men fristen er innenfor regelverket.

Revisor kommer til at fristene må anses å være tilstrekkelige for å utarbeide forespørsler og tilbud i denne kontrakten.

Konklusjon:

Iris Service AS har i varierende grad tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransene om mottak av avfall vinteren 2020/2021.

På bakgrunn av dette har revisor satt opp følgende anbefalinger til Iris Service og Iris Salten konsernet:

1. Iris Service bør sørge for en mer betryggende etterlevelse av konkurranseprinsippet ved utarbeidelse av anbud på behandling av avfall.
2. Iris Service bør sørge for at kravene i konkurransegrunnlagene ikke vanskeliggjør deltakelse fra mulige tilbydere.
3. Iris Service bør vurdere å dele opp kontraktene mer for å skape bedre konkurranse i framtiden.

1 INNLEDNING

1.1 Kontrollutvalgets bestilling og bakgrunn

På bakgrunn av overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for Bodø kommune sak nr. 25/20, leverer Salten Kommunerevisjon IKS forslag til prosjektplan.

På Kontrollutvalgets møte 21.04.2021, sak 26/21 ble følgende vedtak fattet:

«Basert på utvalgets drøfting utarbeider utvalgsleder skisse til mulige problemstillinger, og denne sendes medlemmene for synspunkter. Skissen oversendes deretter revisor for vurdering av gjennomføring av undersøkelser og/eller forvaltningsrevisjon.»

På bakgrunn av skissen revisjonen fikk tilsendt utarbeidet vi en prosjektplan.

Ettersom prosjektet retter seg mot et interkommunalt konsern med ni eierkommuner har de andre eierkommunene blitt invitert til å være med på bestillingen. Prosjektet er bestilt av 7 eierkommuner; Beiarn, Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Steigen og Sørfold.

1.2 Problemstillinger og revisjonskriterier

1.2.1 Problemstillinger

- 1. I hvilken grad har selskapene i Iris Salten konsernet sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket?*
- 2. I hvilken grad har Iris Service AS tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021?*

1.2.2 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som den reviderte enhet i kommunen skal vurderes opp imot. Revisjonskriteriene danner grunnlaget revisjonen trenger for å vurdere om det foreligger avvik eller svakheter på det området som skal revideres.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om offentlige anskaffelser
- Forskrift om offentlige anskaffelser
- Forvaltningsloven
- Kommuneloven
- Avfallsforskriften
- Aksjeloven
- Veilederen til regelverket om offentlig anskaffelser
- Statsstøtteregelverket
- Veilederen til statsstøtteregelverket
- Konsernets og selskapsstyrenes styresaker og styrevedtak med vedlegg

Utledningen til revisjonskriteriene ligger vedlagt i vedlegg 2 til rapporten.

1.3 Metode og avgrensning

Undersøkelsen er gjennomført i henhold til Norges kommunerevisorforbunds Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001².

² NKRF (Norges kommunerevisorforbund) sin Standard for forvaltningsrevisjon.

Innsamlingen av data baserer seg på intervju med følgende personer:

- Styreleder Iris Service
- Fungerende daglig leder i Iris Service (Nestleder Iris Service)
- Konserndirektør i Iris Salten

Undersøkelsen baserer seg likevel i all hovedsak på dokumentanalyse. Vi har gjennomgått en betydelig mengde dokumenter fra selskapsstyrene til Iris Salten, Iris Service og Iris Produksjon og dokumenter som omhandler interne prosesser i Iris Salten konsernet.

Vi har også gjennomgått alle dokumenter tilknyttet anskaffelsen som problemstilling 2 retter seg mot. I denne forbindelse har vi også mottatt og gjennomgått noen dokumenter fra Østbø AS³ som omhandler den samme anbudskonkurransen.

Formuleringen av problemstillingene relaterer seg til gradssystemet nedenfor:

1. I svært stor grad
2. I stor grad
3. I noen grad/varierende grad
4. I liten grad
5. I svært liten grad

Revisor legger til grunn at de fakta som er innsamlet gir tilstrekkelig grunnlag for å svare på problemstillingene.

³ Østbø AS er Nord-Norges største kommersielle avfall og miljøsekskap

Undersøkelsen er i all hovedsak avgrenset mot anskaffelsesregelverkets bestemmelser om dokumentasjonsplikt og alminnelige bestemmelser rundt anbudsprosessen.

Vi har ikke gjennomført en ny gjennomgang av selvkostområdet siden vi kan legge til grunn resultatet fra vår undersøkelse i 2019 og oppfølgingsundersøkelse i 2020. Vi har på bakgrunn av vår kjennskap til Iris salten sine systemer rundt dette berettiget forventning om at dette er fulgt opp på samme måte i dag.

Vi har valgt å sette opp alle fakta for hver problemstilling samlet, fordi det er vanskelig å dele opp faktaene for hvert kriterie uten at det blir for mye gjentakelser. Under vurderingene i kapittel 3, vil vi gjøre vurderingene av fakta opp mot et revisjonskriterie av gangen, før vi i kapittel 4 konkluderer på problemstillingene og gir selskapet anbefalinger.

Avslutningsvis vil vi kommentere Konserndirektørens kommentar som i sin helhet er lagt ved rapporten i vedlegg 1.

2 Utledede revisjonskriterier og fakta

I dette kapitlet har vi satt opp de utledede revisjonskriteriene som utgjør grunnlaget for å vurdere Iris Salten sin håndtering av regelverkene om offentlige anskaffelser og statsstøtte. Vi har deretter presentert fakta som skal gjenspeile Iris Salten konsernet sin praksis. I kapittel 3 vil vi komme med vurderinger opp mot revisjonskriteriene.

2.1 faktadel

Problemstilling 1

I hvilken grad har selskapene i Iris Salten konsernet sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket?

Statsstøtteregelverket er kort sagt et forbud mot at midler fra offentlig virksomhet overføres til konkurranseutsatt virksomhet. Dette gjelder støtte gitt av statsmidler i enhver form, som kan tilfalle enkelte foretak og kan føre til konkurransevridning eller kryssubsidiering.

Offentlig støtte er definert i EØS-avtalen artikkel 61. Det foreligger en rekke unntak fra hva som regnes for å være statsstøtte selv om disse ikke kommer til anvendelse i denne saken.

Markedsinvestorprinsippet er innført via EF-domstolen⁴ og EØS-retten, og kommer til anvendelse når det offentlige tilfører midler til foretak. Prinsippet brukes for å avgjøre om tilførselen i slike tilfeller innebærer en lovlig investering eller en tildeling av offentlig støtte.

Markedsinvestorprinsippet innebærer at det må foretas en analyse av om investeringer foretatt av det offentlige er gjort på markedsmessige vilkår eller ikke. Statsstøttereglene stiller på denne måten krav om at enhver overføring av midler fra det offentlige til et foretak skal

⁴ Nå EU-domstolen (Court of Justice of the European Union) den øverste dømmende myndighet i EU-systemet.

være gjennomført på markedsvilkår. Dersom overføringen av midler er gjennomført på markedsvilkår vil det redusere faren for konkurransevridning, krysssubsidiering og altså ulovlig offentlig støtte.

Mer om dette framgår av de utledede revisjonskriteriene som følger i vedlegg 2 til rapporten.

Utledede revisjonskriterier:

- 1. Iris Salten konsernet skal følge markedsinvestorprinsippet.**
- 2. Iris Salten konsernet skal føre separate regnskaper mellom selvkostområdet og næringsaktiviteten.**
- 3. Iris Salten konsernet bør sørge for et selskapsmessig skille mellom økonomisk og ikke økonomisk virksomhet.**

Fakta:

Østbø AS⁵ har i brev til Iris Salten IKS 14. desember 2020 tatt opp følgende:

På Viken har Iris Salten IKS leid bort deponi, komposteringsanlegg, flere sorteringsanlegg, utørealer m.m. til Iris Produksjon AS. Siste kjente avtale ble inngått i 2017 og løper ut 2020. Vilkårene i denne leieavtalen er etter vårt syn svært gunstig for leietaker og ikke basert på markedspriser. Vi antar at Iris Produksjon AS får fornyet sine leieavtaler da vi kjenner til at de er anbyder i konkurransen. Leiepriser som ikke er markedsbaserte er konkurransevridende og dermed omfattet av regelverket knyttet til ulovlig støtte.

Likeverdige konkurransevilkår kunne vært etablert ved at alle leverandører ble gitt tilgang til å leie anlegg på Viken på like vilkår. Det er anleggsseier Iris Salten IKS som sitter med nøkkelen til en slik løsning. Nordland fylkeskommune har f.eks. valgt en slik løsning i forbindelse med anbudet på kollektivtransport i Salten hvor alle leverandørene får tilgang til bussdepot på samme vilkår. Dette ville bidro til en mer effektiv konkurranse hvor husholdningene i Salten ble sikret det beste tilbudet med hensyn til pris, kvalitet og miljø.

Figur 1 - Utdrag av brev fra Østbø AS til Iris Salten IKS

⁵ Østbø AS er Nord-Norges største kommersielle avfall og miljøselskap

Det er inngått en rekke avtaler mellom selskapene i Iris Salten konsernet for å sørge for ivaretagelse av statsstøtteregelverket. Revisor har fått seg forelagt og gjennomgått alle avtalene som nevnes nedenfor:

	Totalsum 2021
Salg av støttetjenester og kontorleie fra Iris Salten til	
Retura Iris	2 533 000
Iris Service	3 380 000
Iris Produksjon	2 357 000
Labora	502 000
Mivanor	438 000
HT Safe	417 000
Nofir	255 000
Driftsavtaler mellom Iris Service og Iris Salten	
Drift av miljøborg	11 560 000
Administrering av drift miljøborg og innsamling	14 100 000
Innsamling av husholdningsavfall	37 660 000
Viderefakturering av behandling av avfall variabel kontrakt ESTIMAT	29 993 000
Leie av Vikan fra Iris Salten til Iris Produksjon	6 790 000
Variabel leie: forurensede masser kr 75 pr tonn, rene masser kr 5 pr tonn	
Avtale om behandling av avfall mellom Iris Produksjon og Iris Service iht. anbud.	

Figur 2 – Avtaleoversikt mottatt fra Iris Salten IKS

Om disse avtalene framgår det i styresak nr. 21/38 fra Iris Salten:

«Alt vesentlig økonomisk mellomværende mellom mor og datterselskaper skal være beskrevet i egne avtaler. Disse avtalene skal godkjennes av styrene for selskapene. Avtalene for 2021 ble godkjent av styrene i datterselskapene i juni 2021.»

«Avtalene skal regulere konserninterne tjenester som fører til transaksjoner mellom selskapene. Konserninterne transaksjoner skal skje på markedsmessige vilkår, og at det etterleves markedsinvestorprinsippet.»

Av styresaken følger det videre at avtalene om salg av støttetjenester og utleie av kontor skal bygge på markedsinvestorprinsippene gjennom sammenligning med tilsvarende tjenester eksternt. Til dette benytter de revisor som referanse.

Avtalene inneholder prising av:

- Regnskap, fakturering og betalingsoppfølging.
- Kantine og renhold.
- Lønnskjøring.
- Kontorkostnader (leie).
- Profilerings tjenester (markedsaktivitet).
- Kvalitet og HMS tjenester.
- Felles IT kostnader per arbeidsstasjon.
- IT driftskostnader.
- IT kompetanse.

Som eksempel på hvordan disse avtalene er beregnet og satt opp har vi tatt med et oppsett for avtalen hvor Iris Salten leverer administrative tjenester til Iris Produksjon.

Faste kostnader	Iris Produksjon
Regnskap, fakturering og betalingsoppfølging.	402 612
Kantine og renhold.	288 000
Markedsstilling	117 000
Lønnskjøring.	80 500
Kontorkostnader (leie).	568 499
Kvalitet og HMS tjenester.	340 192
Profilerings tjenester (markedsaktivitet).	31 827
Felles IT kostnader per arbeidsstasjon.	79 000
IT driftskostnader.	192 000
IT kompetanse.	258 000
SUM	2 357 580

Figur 3 – Kostnadsberegning adm. tjenester til Iris Service

Konserndirektøren forklarer figuren på følgende måte:

«Fakturering og lønnskjøring vurderes iht. markedspriser dersom tjenesten ble konkurranseutsatt til byrå. Kontorkostnader innebefatter også garderobe, møterom og fellesarealer. Øvrige kostnadene er vurdert ut fra reell bruk av tjenestene av Iris Produksjon.»

Det følger av avtalene at de skal reforhandles hvert år mellom partene.

Mellom Iris Salten og Iris Service er det også inngått en Driftsavtale. Avtalen er vedtatt i budsjettprosessen i Iris Salten og bygger på kostnader knyttet til drift og administrasjon av oppdraget til Iris Salten, drift av miljøtorg og innsamling av husholdningsavfall.

Mellom Iris Salten og Iris Produksjon er det inngått avtale om utleie av produksjonsbygg på Vikan. Avtalen tar utgangspunkt i følgende parametere:

- Byggekostnad
- Avskrivningstid
- Rentekostnad
- Fortjeneste 5%

I styresak nr. 21/38 fra Iris Salten legges det til grunn at markedsinvestorprinsippet er overholdt i denne avtalen ved at det er lagt inn en fortjenestemargin. De tydeliggjør likevel at det er vanskelig å si om leibeløpet er i henhold til markedsmessige vilkår siden de ikke har noen direkte sammenlignbar virksomhet i området. Metoden for beregning av leie er lik metoden Remiks AS⁶ i Tromsø benytter.

I avtalen for 2021 er det tatt forbehold om at leie kan bli endret etter gjennomgangen.

Følgende leibeløp er beregnet for 2021:

⁶ Remiks AS er et avfallsselskap som samler inn, håndterer og behandler avfall for husholdning og næringslivet i Nord-Norge

Faste godtgjørelser:

	2021
Komposteringsanlegg	633
Papirsorteringsanlegg	961
Sorteringshall	1 059
Hall farlig avfall	758
Deponi	2 794
Bil og metall	585
Terminalbygg	
SUM	6 790

Variabel godtgjørelse.

For forurensende masser som kjøres inn på deponiet betaler IP morselskapet 75 kr/tonn.

For rene masser som kjøres inn til Viken betaler IP morselskapet 5 kr/tonn.

Figur 4 – Kostnadsberegning leie av deponi for Iris Produksjon

Revisor har mottatt Excel ark med detaljert oppsett av denne beregningen. Variabel leie er som det framgår ovenfor avhengig av hvor mye rene og forurensede masser som faktisk leveres hvert år. Dette kommer i tillegg til årets beregnede faste leie som for 2021 framgår av figuren ovenfor.

I 2019 ble variabel leie kr 6.373.000,-. I 2020 ble variabel leie kr 4.115.000,- og i 2021 pr 31.10.21 var den kr 2.691.000,-.

Konserndirektøren forteller at det er satt opp en nøkkel for kostnadsfordeling av administrative kostnader som er allokert til drift av deponi. Her inngår kostnader knyttet til salgsaktivitet for å skaffe forurensede masser til deponiet gjennom pristilbud, lovpålagt oppfølging av deponiet som prøvetaking, administrativ oppfølging av personell knyttet til deponidriften. I tillegg allokeres 23,2 % av de administrative kostnadene til Iris Produksjon til deponidriften.

Konserndirektøren legger til at BDO⁷ har uttrykt at de oppfatter at dette er å anse som en fornuftig tilnærming for allokering av administrative kostnader.

Høsten 2021 bestilte Iris Salten en vurdering av markedsleie for bygningsmasse som befinner seg på Vikan avfallsplass og miljøtorg av Nord-Megler AS⁸. Nord-Megler AS fikk i oppdrag å angi antatt markedsleie for bygningene som oppdragsgiver med datterselskaper disponerer på eiendommen.

Det framgår av vurderingen at Nord-Megler AS på bakgrunn av tilsendte opplysninger, samt befaring, har vurdert bygningenes markedsverdi ved utleie. De skriver at de ikke har foretatt noen verifikasjonsprosess relatert til informasjon mottatt av oppdragsgiver, og det forutsettes at informasjonen er korrekt.

Hovedelementene i vurderingen framgår av skjemaet nedenfor.

Tabell 1 Iris Salten, anlegg Vikan

Type bygning	Bygd	Areal	Antatt markedsleie pr. kvm			
			Fra	Til	Fra	Til
Komposteringsanlegg	1997-2007	2140	kr 300	kr 500		
Papirsorteringsanlegg	1996-2015	2100	kr 800	kr 1 000		
Sorteringshall restavfall	2005	1217	kr 800	kr 1 000		
Hall farlig avfall	2015	269	kr 900	kr 1 100		
Kontorbygg gammel del	1996	504	kr 1 100	kr 1 300		
Kontorbygg ny del	2015	578	kr 1 900	kr 2 100		

06.12.2021
av Nord-Megler AS
Martin Tjærandsen

Figur 5 – Vurdering av markedsleie Nord-Megler AS

⁷ BDO (av Binder Dijker Otte) er et firma som driver med jus, revisjon og regnskap.

⁸ Nord-Megler AS er en eiendomsmegler spesialisert på næringseiendom

Nord-Megler AS sier om vurderingen at prisantydningene er beheftet med stor usikkerhet, og vil kunne bli mer nøyaktig ved tydeligere rammebetingelser og plangrunnlag. De legger likevel til grunn at meglerens verdivurdering er et uttrykk for meglers vurdering av brutto prisnivå for eiendommene i dagens marked, og må ikke oppfattes som verken minimums- eller maksimumspris.

Revisor BDO for Iris Salten konsernet har problematisert mulighetene for at overskudd på behandling og mottak av masser kan brukes til å subsidiere Retura Iris/Iris Service og dermed skade konkurransen. På denne bakgrunn ba styret i Iris Salten i styresak fra 22. juni 2020 om at Iris Produksjon ved styret skulle vurdere fremtidig organisering av deponidriften. På møte i september 2020 behandlet styret i Iris Produksjon saken. Utover høsten 2020 ble det gjort en fyldigere drøfting. Det ble utarbeidet tre alternative løsninger. Saken ble så behandlet av begge selskaper før jul i 2020. Alternativ tre ble valgt for å utredes juridisk og med revisor før saken skulle legges fram for styrene i januar 21.

Alternativ tre lyder som følger:

Innføre interne rutiner/policyer som sikrer at ikke inntekter fra deponi kanaliseres til øvrig virksomhet.

- a. Ved å innføre åpne, etterprøvbare rutiner og klart adskilte avdelingsregnskap, kombinert med en husleiemodell bare basert på variabel leie, vil man ivareta de fleste aspektene med dagens drift og utvikling av deponiet. Samtidig vil man fjerne mulig subsidiering eller økonomisk fordel i IP fra deponidriften.*

Alternativ tre ble vurdert av BDO og juridisk av Deloitte⁹.

BDOs vurdering var at det hovedsakelig var kravet om leie ut fra markedsinvestorprinsippet som måtte tilfredsstilles. De la til grunn at konkurranseregelverket setter krav om at leien skal

⁹ Deloitte er et selskap som leverer revisjon, advokattjenester, finansiell rådgivning, risikoanalyser og konsulent tjenester.

være markedsbasert og at utfordringen er å definere hva en markedsbasert leie vil være for et deponi. Videre uttale BDO:

«Når leiebeløpet er markedsbasert er det ikke krav om å styre resterende kontantstrøm til morselskapet, men revisor ser at det kan bli stilt spørsmål med at kontantstrømmen kan krysssubsidiere øvrige virksomhet i Iris Produksjon. Dette aktualiseres rundt anbudet på behandling av avfall fra Iris Service. Anbudet er delt i 2, hvor Østbø har levert tilbud på del to «farlig avfall» sammen med Iris Produksjon. Dersom Iris Produksjon vinner dette kan Østbø anklage Iris Produksjon for å bruke kontantstrømmen fra deponiet til å subsidiere prisene for delkontrakt 2 farlig avfall.»

Til slutt gir de uttrykk for at alternativ 3 sørger for at kontantstrømmen overføres til Iris Salten på bakgrunn av resultatet av et avdelingsregnskap.

Deloitte sin vurdering tar for seg regnskapsføring, kostnadsfordeling og utbytte.

De legger til grunn at den foreslåtte fremgangsmåte med adskilte regnskaper for de ulike avdelingene tilfredsstiller kravene i gjeldende regelverk, gitt at separasjon skjer mellom lovpålagt avfallsvirksomhet og næringsrelatert avfallsvirksomhet. Deponidriften knyttes til inntekter fra kommersiell drift, og anbudsvirksomhet.

Deloitte sier videre at Iris Produksjon sine fordelingsnøkler er bygget opp rundt faktisk arbeidsfordeling i bedriften. Når så all deres virksomhet er konkurranseutsatt, slår Deloitte fast at det ikke vil oppstå risiko for krysssubsidiering ved bruk av slike fordelingsnøkler.

Deloitte sier om utbytte fra kommersielle selskap opp mot markedsinvestorprinsippet:

«Dersom Iris Produksjon får et vedtektsfestet krav om utbetaling av utbytte for overskudd generert fra næringsvirksomhet, vil man opptre i samsvar med markedsinvestorprinsippet, gitt at man opptre i samsvar med vedtektsbestemmelsen.»

Deloitte har også vurdert en eventuell økning av utbytte for å kompensere lav markedsleie. Deloitte og BDO gjør her samme vurdering. De mener begge at dette er to ulike ting og må

vrderes adskilt. De legger også til grunn at husleien må tilfredsstillende markedsinvestorprinsippet.

Administrasjonene foreslo etter dette at alternativ tre skulle velges. Dette innebar å innføre interne rutiner/policyer som skulle sikre at ikke inntekter fra deponi kanaliseres til øvrig virksomhet.

Administrasjonen i Iris Salten foreslo videre at deponiet kunne fortsette som en egen avdeling i Iris Produksjon, men 90% av overskuddet fra avdelingsregnskapet (etter skatt) skulle tas ut som utbytte til Iris Salten. På denne måten mente de å sikre at overskuddet fra deponidriften føres bort fra IP sin drift.

I styresak nr. 21/12 for Iris Produksjon kommer det fram at administrasjonen har foreslått endringer i rutiner og avtaler og at Styret i Iris Produksjon går inn for å gjennomføre disse endringene i henhold til alternativ tre.

På bakgrunn av styrebehandlingen i Iris Produksjon og administrasjonens forslag til endringer foreslår styret i Iris Salten i styresak 21/07 29.01.2021 å gjøre følgende endringer i policy/avtaler/rutiner i Iris Produksjon:

- Husleie for deponiet baseres på variabel leie
- Det utarbeides dokumenterte fordelingsnøkler for fellestjenester/administrasjon basert på faktisk time og ressursbruk
- 90% av resultatet fra «avdeling 1 – Deponi» betales ut som utbytte til Iris Salten IKS uavhengig av resultatet fra øvrig virksomhet.
 - Begrunnelsen for å beholde 10% av resultatet i Iris Produksjon vil være knyttet til risikoen med bemanning, fellestjenester og lignende. Samtidig vil det være insentiv til å skape mest mulig bærekraftig resultat for deponivirksomheten.

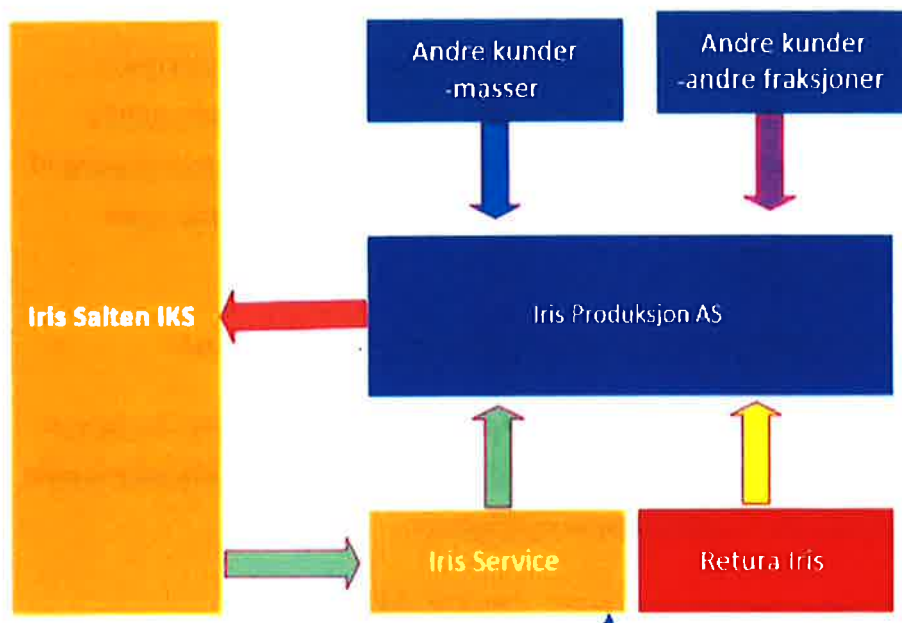
- Innføring av slike rutiner/policyer er kort diskutert med selskapets revisor som ikke hadde umiddelbare innvendinger til en slik løsning.
- De økonomiske realiteter i forholdet mellom Iris Salten og Iris Produksjon bør tydelig kommuniseres for å sikre åpenhet rundt avtalene og forutsetninger som legges til grunn av tredjemann, som for eksempel banker og andre.

Styret i Iris Salten gjør deretter følgende vedtak:

«Styret vedtar en omorganisering av Iris Produksjon i henhold til alternativ 3. Styret ber administrasjonen om å utarbeide de nødvendige rutiner/policyer og avtaler i samråd med anbefaling fra revisor og juridisk. Omorganiseringen bør skje med virkning fra 01.01.2021.»

Pengestrømmene mellom Iris Produksjon og de øvrige selskapene i Iris konsernet er av virksomheten satt opp i figuren nedenfor.

De tre punktene nedenfor figuren er satt opp av virksomheten og beskriver forhold som eventuelt kan være utfordrende i forhold til konkurransevridding og kryssubsidiering.

Figur 6 – Pengestrømmer for Iris Produksjon mottatt fra Iris Salten IKS

- At Iris Salten tar for lav leie (rød pil) som betyr at leveringskostnaden (blå pil) på deponi er lavere enn markedspris.
- At Iris Salten tar for lav leie betyr at Iris Service og Retura Iris kan levere til Iris Produksjon på for gode betingelser.
- For lav leie medfører at Iris Produksjon oppnår høyere marginer enn ellers. Dette kan ikke brukes til å redusere renovasjonsgebyret for husholdningene, men kan føre til at IP kan investere og fornye anlegget med billigere finansiering enn hva en konkurrent har anledning til.

I et notat fra Kluge¹⁰ til Østbø 11.12.2020 angående Iris Service anskaffelse av avfallsmottak gjøres følgende vurdering:

¹⁰ Kluge er et fullservice forretningsadvokatfirma med kontorer i Stavanger, Oslo, Bergen og Hamar

«Vi har heller ikke grunnlag for å foreta en vurdering av leieforholdet mellom Iris Salten og Iris Produksjon. Som en generell betraktning påpeker vi imidlertid at dersom leien ikke er på markedsmessige vilkår, vil dette kunne innebære ulovlig krysssubsidiering i strid med statsstøttereglene, jf. over. Vi viser til sammenligning til den statsstøttesaken EFTAs overvåkningsorgan (ESA) har innledet vedrørende Remiks-konsernet i Tromsø.

I referat fra styret sak nr. 20/46 22.06.2020 for Iris Salten IKS framgår følgende:

«Iris Service skal behandle alle tilbydere av forretningsrenovasjon likt. Det betyr at dersom Iris Service selger en type tjeneste til Retura Iris, skal de på likelydende måte selge samme tjeneste til andre kommersielle aktører.

Alle interne avtaler går gjennom på nytt. Avtalene skal bygge på markedsinvestorprinsippet. Avtalene skal være åpne.»

Problemstilling 2

I hvilken grad har Iris Service AS tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021?

Utlede revisjonskriterier:

- 1. Iris Service skal opptre i samsvar med konkurranseprinsippet.**
- 2. Kravene i Iris Service kravspesifikasjon skal være saklige og objektive.**
- 3. Iris Service skal skriftlig begrunne sitt valg om å ikke dele opp kontrakten.**
- 4. Iris Service skal treffe egnede tiltak for å forebygge, identifisere og avhjelpe tilfeller av inhabilitet.**
- 5. Iris Service skal ved fristberegning ta hensyn til kontraktens kompleksitet og tiden det tar for leverandørene å utarbeide forespørsler og tilbud.**

Fakta:

Iris Service AS («Oppdragsgiver») samler inn husholdningsavfall i 9 kommuner i Salten på oppdrag for Iris Salten IKS sine eierkommuner. All innsamling skjer i egenregi. Bodø kommune er den største kommunen med ett innbyggertall i overkant av 52.000 personer. Totalt sett samler Oppdragsgiver inn avfall fra ca. 37 500 husholdningskunder. Oppdragsgiver drifter også 12 miljøtorg i de samme ni kommunene.

Iris Service kunngjorde høsten vinteren 2020-2021 en konkurranse om transport, mottak og håndtering av avfallet som samles inn. Anskaffelsen var delt i to delkontrakter.

Delkontrakt 1 gjaldt avfall fra oppdragsgivers innsamlingsordning i Salten og avfall fra oppdragsgivers miljøtorg. Dette var alt fra blandet papir og papp, matavfall, husholdningsplast, glasseballasje og hermetikk, blandet husholdningsplast og næringsplast, komplekst jern/metall, inert avfall, tekstiler, hageavfall, urent trevirke til dekk osv. Den totale avfallsmengden var på ca. 35.000 tonn.

Delkontrakt 2 gjaldt farlig avfall fra oppdragsgivers miljøtorg. Avfallet under Delkontrakt 1 leveres av oppdragsgiver ved tilbyders mottaksplass, foruten avfallet fra Miljøtorg Vikan som skal hentes av tilbyder. Avfallet under Delkontrakt 2 må transporteres av tilbyder fra Oppdragsgivers miljøtorg til tilbyders mottaksplass.

Det framgår av Anskaffelsesprotokollen som er utarbeidet av Deloitte at Iris Service AS har et tydelig ønske om at tildelingskriteriene skal reflektere den tredelte bunnlinjen som selskapet selv følger, herunder økonomiske, sosiale og miljømessige forhold. På bakgrunn av dette ble det besluttet at kontrakten tildeles til det tilbud som har det beste forholdet mellom pris (35 %), kvalitet (35 %) og miljø (30 %).

Anbudet ble registrert 10.11.20 og kunngjort 13.11.20. Anbudsfrist var satt til 13.12.20, og kontraktsoppstart ble til slutt utsatt fra 01.01.2021 til 01.03.21. Avtaleperioden skulle være

3 år i tillegg kommer opsjon 1+1 år. Det kom to tilbud på delkontrakt 2 og et tilbud på delkontrakt 1. Iris Produksjon ble tildelt begge kontraktene.

I 2006 ble den første avtalen mellom Iris Salten og Iris Produksjon inngått. Avtalen regulerte mottak og behandling av avfall fra omlastingsstasjoner og miljøborg. I 2010 ble avtalen fornyet med gyldighet fra 1. januar 2011 til 31. desember 2016. Avtalen ble i 2016 erstattet av en ny liklydende avtale med gyldighet fra 1. januar 2017 til 31 desember 2021.

Avtalene ble inngått på denne måten ettersom Iris Produksjon har vært og er heleid av Iris Salten. Iris Salten har dermed hatt full styringsrett over Iris Produksjon. Tildeling av oppdrag har vært betraktet som egenregi.

I 2018 gjorde Deloitte Advokatfirma AS en vurdering av organiseringen av Iris Salten konsernet. De leverte et notat 31.08.2018 (*Juridisk vurdering knyttet til juridiske rammebetingelser og organisering for Iris Salten IKS*). Bakgrunnen for denne utredningen skyldtes en pågående diskusjon på eiernivå i Iris Salten hvor en så det som nødvendig å vurdere organiseringen av offentlig og konkurranseutsatt virksomhet.

Ved representantskapsmøtet 09.11.18 ble det protokollert at eierne mente tiden var inne for en gjennomgang av strukturen i Iris Salten konsernet for å se på om det fantes alternative løsninger for organisering av konsernet i fremtiden. Det ble deretter fattet vedtak om bestilling av utredning om fremtidig organisering av Iris Salten IKS. Utredningen ble innhentet fra Deloitte Advokatfirma AS v/adv. Geir A. Melby og adv.flm. Torgeir Overøye og er datert 17.12.2018, men er oppdatert 21.01.2019.

Med bakgrunn i Deloitte sin gjennomgang av Iris Salten IKS sin organisering ble konsernet anbefalt å gjennomføre noen tiltak. Et av disse tiltakene hadde følgende innhold:

«Iris Produksjon AS har i dag avtale med Iris Service AS om mottak av avfall på Vikan Avfalls plass. På grunn av omsetningskriteriet i Forskrift om offentlige anskaffelser § 3-1 er det nødvendig å lyse denne avtalen ut på anbud. Iris Produksjon AS vil dermed konkurrere om avfallsfraksjoner på lik linje med andre kommersielle aktører.»

«Det kan være nødvendig med visse endringer i ledelsen og styret i Iris Produksjon AS for å rigge selskapet før anbudsprosessen. Det bør for eksempel være vanntette skott mellom Iris Salten IKS/Iris Service som oppdragsgiver og Iris Produksjon som tilbyder. Dette kan oppnås ved å ha forskjellige styrever i de to selskapene, slik at Iris Produksjon som tilbyder ikke får tilgang på uberettiget informasjon i prosessen. Det kan også vurderes å utarbeide strategidokumenter for det tilfellet Iris Produksjon AS ikke vinner den aktuelle kontrakten på anbud.»

Et og et halvt år etter Deloitte's vurdering følger det av beslutningssak sak nr. 20/46 22. juni 2020 fra styret til Iris Salten IKS, at avfallsbehandlingen som tidligere har vært tildelt IP skulle ut på anbud. Da hadde det blitt gjennomført samtaler med Mepex Consult AS¹¹ og Deloitte om gjennomføring av anbudsprosessen. Deloitte hadde blitt ansett å være den riktige aktøren og oppdraget lå innenfor en rammeavtale Iris Salten hadde gjennom Samfunnsbedriftene (KS-bedrift). Styret anbefalte videre at Iris Service som avtalepart skulle gjennomføre anbudsprosessen med støtte av Deloitte. Det ble også oppgitt at avtalens verdi i 2019 var på kr 30.000.000,-.

Det følger videre av beslutningssaken at arbeidet med anbudet skulle starte omgående med målsetning om å få det ut i august slik at ny avtale kunne iverksettes fra 01.01.2021.

Deloitte utarbeidet «Anskaffelsesprotokoll – forberedende fase – Iris Service AS». Protokollen gjaldt etter sitt innhold den forberedende fase for planlegging av konkurranseutsetting av avfall for Iris Service AS, det vil si frem til konkurransen kunngjøres i sin helhet.

Formålet med protokollen, var at beslutninger og vurderinger for den forberedende fasen av anskaffelsesprosessen fortløpende skulle inntas i protokollen. Protokollen skulle være et verktøy når konkurransegrunnlaget skulle utarbeides. Inntil protokollen foreligger i signert versjon er denne å anse som et utkast. Protokollen er datert 10. november 2020.

¹¹ Mepex er et konsultentselskap med et sterkt fagmiljø innen avfall og gjenvinning.

I protokollen er det gjort diverse vurderinger for å løse utfordringene med anbudsprosessen. Det går blant annet fram at Iris Service har fått bistand fra Avfallsmegling Nord AS.

Oppdraget gikk ut på generelle betraktninger rundt nedstrømsløsninger i avfallsbransjen. Det ble ikke gitt konkrete anbefalinger til dette anbudet. Det framgår videre av protokollen at det vurderes å være uproblematisk at Iris Salten eier 20 % av Avfallsmegling Nord AS, Dette begrunnes av Deloitte med at dette *«ikke er kontrollerende innflytelse og skal ikke medføre risiko for at det tilflyter informasjon oppstrøms»*. Videre mener de bistanden kun var gitt på generelt grunnlag uten direkte rådgivning for utformingen av anbudet.

Deloitte har også vurdert og gav anbefalinger for å ivareta habiliteten ved anbudsprosessen. Daglig leder i morselskapet Iris Salten var også styreleder i både Iris Service og Iris Produksjon. Dette så de på som en uheldig konstellasjon når Iris Service skulle lyse ut et anbud hvor Iris Produksjon var en forventet tilbyder, i tillegg til at morselskapet Iris Salten kunne ha eierinteresser i at Iris Produksjon skulle vinne anbudskonkurransen.

Det kommer frem av protokollen at det i overenstemmelse med forskrift om offentlige anskaffelser § 7-5, ble gjennomført tiltak for å forebygge risikoen for inhabilitet. Styrelederne i Iris Service AS gjennom anbudsprosessen, Leif Magne Hjelseng og Bjørn Ove Moum, ble i saker som gjaldt denne anskaffelsen tilsidesatt. Steinar Vaag ble oppnevnt som stedfortreder.

På denne måten mente Deloitte Iris Produksjon skulle unngå å få utilbørlig informasjon om anskaffelsen og konkurransen eller andre opplysninger som kunne gi Iris Produksjon en fordel ved evaluering av tilbudene. Det ble også satt ut til ekstern rådgiver å utarbeide konkurransegrunnlag, kvalifikasjonskrav, tildelingskriterier m.m., samt å overholde habilitet. Deloitte har vurdert dette som egnede tiltak etter forskrift om offentlige anskaffelser § 7-5.

Både den fungerende styrelederen i styret i Iris Service og fungerende daglig leder i Iris Service (for saker som gjaldt anskaffelsen), har forklart at det ikke var kommunikasjon mellom selskapene om anskaffelsessaken og at dette var en klar policy internt. Det var bare to personer i Iris Service som arbeidet med dette opp mot Deloitte. Og det var daglig leder og nestleder i Iris Service.

På spørsmål fra revisor svarte styrelederen at han ikke hadde noe forhold til Iris Salten før dette, men at han hadde betydelig erfaring med styrearbeid.

Deloitte legger til grunn bruk av åpen anbudskonkurranse som anbefalt prosedyre og anbefaler veiledende kunngjøring *gjerne for sommerferien* i henhold til forskrift om offentlige anskaffelser §21-3 for i henhold til forskrift om offentlige anskaffelser §20-2 annet ledd å oppnå større fleksibilitet for fastsettelse av tilbudsfrist.

I henhold til forskrift om offentlige anskaffelser §19-4 legger Deloitte til grunn det bør foretas en oppdeling av anbudet i delkontrakter:

«Etter vår vurdering bør det foretas en viss oppdeling av anbudet. Det er lite hensiktsmessig å samle alle avfallsfraksjoner i en kontrakt, og på sikt bør være en målsetting for Iris Service AS om å ha ulike kontraktslengder for ulike avfallsfraksjoner. Det er også et moment at en samling av alle fraksjoner i en kontrakt vil kunne utad gi inntrykk av at konkurransen er designet for å være tilrettelagt for Iris Produksjon AS, som inntil oppstart av ny kontrakt har håndtert alle avfallsfraksjoner for Iris-konsernet.»

Deloitte har videre tilrådet en oppdeling i seks delkontrakter.

Iris Service argumenterer for mindre oppdeling av anbudet og de ender med følgende begrunnelse for å ikke dele opp anskaffelsen:

«Oppdragsgiver har for denne konkurransen valgt ikke å dele opp anskaffelsen, jf. FOA § 19-4. Dette begrunnes i oppdragsgiver egen behovsspesifikasjon og risikovurdering. Særlig skyldes dette oppdragsgivers vurdering av risikoen for å at enkelte avfallsfraksjoner ikke ville blitt inngitt tilbud på ved en eventuell oppdeling, grunnet få aktører spredt over store geografiske avstander i regionen.»

Deloitte mener dette vil stå seg anskaffelsesrettslig ettersom FOA § 19-4 gir oppdragsgiver stort skjønn i å vurdere oppdeling. De slår samtidig fast at det er det grunnleggende hensynet

til prinsippet om konkurranse i Lov om offentlige anskaffelser § 4 som setter de reelle begrensningene. Videre sier Deloitte:

«Oss bekjent foreligger det ikke praksis hvor oppdrags giver har blitt ansett for å bryte prinsippet om konkurranse ved manglende oppdeling av en anskaffelse, så lenge denne har blitt utlyst og utsatt for konkurranse i første omgang.»

Deloitte har også gjort oppmerksom på at det utad vil fremstå bedre med en viss oppdeling.

Deloitte har i Redegjørelse for anbudsprosessen som gjelder konkurransen «Transport, mottak og sluttbehandling av avfall» datert 26.03.2021 (Redegjørelse 26.03.2021) kommet med følgende uttalelse om konkurransehensynet ved oppdeling av kontrakt:

«Det er ikke spesielt tvilsomt at jo flere kontrakter som lyses ut (altså en større oppdeling), jo mer konkurranse vil en oppnå. Deloitte Advokatfirma AS vurderte det slik at Iris Service AS sitt behov, mht. logistikk, drift, risikovurdering (mangel av tilbydere f.eks.) og færrest mulig kontraktsparter, var av en såpass tyngde og saklig begrunnet til at det ikke ble vurdert som nødvendig (altså for ikke å havne i brudd på LOA § 4) å foreta ytterligere oppdeling.»

Iris Service AS besluttet å utlyse to delkontrakter, hvor én gjelder farlig avfall og den andre gjelder øvrige avfallsfraksjoner.

Ut over dette belyser anskaffelsesprotokollen, for forberedende fase, alle de vanlige leddene i anbudsprosessen og kommenterer der det er noe spesielt å ta hensyn til.

I redegjørelse 26.03.2021 skriver Deloitte at basert på denne beslutningen ble omfanget av Delkontrakt 1 relativt omfattende. Det ble derfor for å gi markedet tilstrekkelig med tid til å forberede seg på utlysningen av delkontraktene publisert en veiledende kunngjøring om konkurransen. Denne ble publisert 03.07.2020. Målet var at interessenter kunne gjøre nødvendig forberedelser, for f.eks. å kunne møte de tonnasje krav som kom i konkurransen. Denne veiledende kunngjøring ble også vurdert som hensiktsmessig for å styrke konkurransen om kontraktene, i tråd med LOA § 4.

Det framgår også av redegjørelsen at dette har vært utfordrende nybrottsarbeid for Iris Service, både mht. typen anbud og innsikten i utformingen av anbudet. Arbeidsmengden har sammen med en hektisk høst gjort at prosessen har tatt mer tid enn først forventet, og kontraktsoppstart ble utsatt 2 mnd. Dette hadde i midlertidig ingen praktisk betydning for Iris Service.

På bakgrunn av at Iris Service i liten grad valgte å dele opp kontrakten var de kjent med faren for at dette kunne begrense konkurransen. På spørsmål fra revisor om Iris Salten på grunn av dette hadde noen kommunikasjon med markedet for å sikre konkurranse svarte fungerende daglig leder i Iris Service at de ikke hadde gjort undersøkelser opp mot markedet.

Advokatfirmaet Kluge har på oppdrag fra den eneste tilbyderen utenfor Iris konsernet av om kravene i konkurransen om avfallshåndtering er konkurransebegrensende. Notatet er datert 11.12.2020.

Kluge skriver at det er satt opp et absolutt krav for delkontrakt 1:

«Tilbyder skal tilby mottaksplass for mottak av alt avfall i delkontrakt 1 i Bodø Kommune – fortrinnsvis med kort avstand fra Oppdragsgivers renovasjonsskjøretøy sin oppstillingsplass på Vikan avfallsplass»

Kluge legger til grunn at Iris Produksjon i realiteten er alene om å kunne tilby et konkurransedyktig tilbud i konkurransen om delkontrakt 1. Dette oppgir de fire grunner til.

For det første er det bare to aktører som har tillatelse til mottak av avfall i Bodø kommune. Den ene er Iris Salten IKS som leier ut sitt anlegg til Iris Produksjon AS. Det andre er Østbø AS.

For det andre framgår det av det absolutte kravet at «alt avfall» i delkontrakt 1 skal kunne mottas, noe som innebærer at relevante tilbydere ikke bare må ha et anlegg, men må også kunne ta imot alle typer avfall som faller inn under delkontrakt 1 og den totale mengden avfall. Østbø har tillatelse for mottak av 20.000 tonn avfall i Bodø i dag, og kan følgelig ikke håndtere de 35.000 tonnene som kontrakten omfatter i sitt anlegg alene. Anlegget til Østbø

kan altså i prinsippet bygges ut til å ta tilnærmet dobbelt mengde, men de vurderer at det på grunn av lang behandlingstid på mellom 3 måneder og et år hos statsforvalteren og tiden det ville ta å utvide anlegget ikke er mulig å gjennomføre innen fristene satt i anbudet.

For det tredje er det tale om en kontraktsvarighet på ca. tre år, med opsjon for forlengelse i tre år. Kontraktslengende umuliggjør derfor større anleggsinvesteringer som alene har som formål at tilbyderne kan delta i kontrakten.

For det fjerde innebærer delkontrakt 1 i tillegg mottak av matavfall, som samles inn fra husholdninger og næringskunder i regionen. Matavfallet kan ikke håndteres på Østbøs eget anlegg. Dette innebærer at den som har hånd om komposteringsanlegget på Vikan i realiteten har et regionalt monopol på håndtering av matavfall.

Kluge legger til grunn at kravene isolert sett kan antas å være saklige, men skriver:

«Dette er altså ikke bare momenter som premierer en lokal tilstedeværelse eller andre forhold som er viktig for oppdragsgiver, men som utestenger andre aktører fullstendig dersom de ikke er oppfylt. Mer sentralt er det imidlertid at kravene, om de hadde vært stilt på en annen måte, kunne oppnådd samme formål uten å ha en konkurransebegrenset effekt. Dersom håndteringen av avfallet i delkontrakt 1 var splittet opp i flere delkontrakter ville det skapes konkurranse om i alle fall deler av det totale kontraktsomfanget.»

«Sagt på en annen måte så er det tvilsomt om det foreligger «saklig grunn» til å ha all håndteringen av avfall i en og samme kontrakt. Etter vårt syn ville det følgelig vært en bedre, og mer rettslig sikker løsning, å dele kontraktene opp i flere delkontrakter.»

«Oppsummert er det mulig å anse ønskene om rask responstid og lokal tilstedeværelse som forhold som har reell betydning for kvaliteten på ytelsene og som dermed isolert sett er saklige. Samtidig kunne samme formål vært oppnådd dersom konkurransen hadde vært strukturert på en annen måte.»

Kluge kommer også med forslag om andre måter å gjennomføre anbudsprosessen på som kunne gitt mer reell konkurranse og uttaler.

«Når ingen av de nevnte alternativene velges er det en stor risiko for at Iris Service ender opp med å betale en pris som er høyere enn markedspris, noe som igjen vil få direkte betydning for de renovasjonsgebyrene som betales av innbyggerne i regionen.»

3 Revisors vurdering

I dette kapitlet har vi satt opp problemstillingene med kriteriene som vi har satt opp for å vurdere faktaene fra forrige kapittel opp mot.

Problemstilling 1

I hvilken grad har selskapene i Iris Salten konsernet sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket?

1. Iris Salten konsernet skal følge markedsinvestorprinsippet.

Det er inngått avtaler mellom selskapene i alle forhold der det overføres midler fra et selskap til et annet. Avtalene er relativt detaljerte gir mulighet for å beregne kostnadene nøyaktig. For avtalene som gjelder den kontorstøtten de øvrige selskapene har fra Iris Salten ivaretar konsernets revisor BDO at prisene sammenlignes med oppdaterte markedspriser på liknende tjenester.

Når det gjelder leien Iris Produksjon betaler til Iris Salten for leie av deponiet har virksomheten hatt en klar forståelse av at dette skulle leies ut til markedspris. Lav leie ville gi selskapet fordel i konkurranse mot andre og utgjøre en form for statsstøtte. Det er imidlertid vanskelig å avgjøre hva som er korrekt markedspris for denne leien.

For å forsikre seg om at denne leien er så nært markedspris de kan komme har Iris Salten innhentet en vurdering fra Nord-Megler AS høsten 2021. Selv om vurderingen var ca 10% høyere enn prisen Iris Produksjon har betalt tidligere gir dette en klar forståelse av at Iris Salten ønsker å følge opp markedsinvestorprinsippet. Konserndirektøren har også forsikret at leieprisen vil bli justert på bakgrunn av Nord-Meglers AS sin uavhengige vurdering.

For å sikre seg riktig gjennomføring av markedsinvestorprinsippet ble Deloitte engasjert for å gjøre en vurdering av organiseringen av Iris Salten konsernet. Deloitte har etter revisors skjønn gjort en grundig vurdering og kommet til at Iris Salten konsernet var godt tilpasset

dette markedsinvestorprinsippet. Revisor ser dette som en planmessig og god tilnærming til de utfordringene som Iris Salten har stått ovenfor de siste årene.

Det er også gjennomført en omorganisering av Iris Produksjon for å sørge for at det ikke kan forekomme kryssubsidiering og ulovlig statsstøtte. Avdelingsregnskap for deponiet og overføring av 90% av overskuddet fra deponidriften til Iris Salten, er slik revisor ser det gode tiltak for å forhindre kryssubsidiering og konkurransevridende virksomhet.

Iris Salten har slik revisor ser det jobbet godt med å følge opp alle regler og retningslinjer for å sørge for at de holder seg innenfor Markedsinvestorprinsippet. Det er gjennomført en rekke tiltak for å redusere faren for kryssubsidiering, konkurransevridning og minimere faren for ulovlig statsstøtte.

Iris Salten konsernet har etter revisors vurdering fulgt markedsinvestorprinsippet.

2. Iris Salten konsernet skal føre separate regnskaper mellom selvkostområdet og næringsaktiviteten.

I vår revisjon av selvkostområdet i Iris Salten fra 2019 og 2020 fant vi at disse regnskapene i all hovedsak var i orden.

Vi viser derfor til vår tidligere revisjon og legger til grunn at kriteriet er oppfylt.

3. Iris Salten konsernet bør sørge for et selskapsmessig skille mellom økonomisk og ikke økonomisk virksomhet.

Det følger av selskapsavtalen til Iris Salten at forretningsmessig virksomhet av vesentlig betydning skal skilles ut og utføres i egne selskaper. Konsernet er i all hovedsak delt opp i selskaper som driver med økonomisk virksomhet og de som driver ikke økonomisk virksomhet.

For de tilfellene selskaper slik som Iris Produksjon driver med begge deler, har de meget gode praktiske begrunnelser for dette. Det vil fort bli utfordrende og ikke minst lite effektivt å skulle ha to eller flere adskilte selskaper til å gjøre den samme jobben med behandling av avfall. Dette måtte i alle tilfeller ha blitt samordnet for å sørge for at ikke det ene selskapet skulle ha fordel av det andres tilstedeværelse. Målet er jo tross alt at produksjonen skal være så effektiv som mulig slik at *selvkostgebyret* til husstandene blir så lavt som mulig.

Revisors vurdering er at kriteriet i all hovedsak er oppfylt.

Problemstilling 2

I hvilken grad har Iris Service AS tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021?

1. Iris Service skal opptre i samsvar med konkurranseprinsippet.

Iris Service har gjennomført en anbudskonkurranse. Konkurransen er kunngjort i henhold til kravene i forskrift om offentlige anskaffelser. De utgav en veileder på forhånd for å gi eventuelle tilbydere bedre tid til å forberede eventuelle tilbud. De valgte også å dele opp kontrakten for å åpne for mer konkurranse. Revisor mener dette som utgangspunkt er gode tiltak for å ivareta konkurranseprinsippet.

Det ble ikke oppnådd reell konkurranse for delkontrakt 1. Iris Service ble rådet til å dele opp kontrakten mer for å skape mer konkurranse, når de ikke gjorde dette og heller ikke satt inn andre tiltak for å forsikre seg om at det ble konkurranse er dette litt uheldig. En metode som kunne vært brukt er å kommunisere med markedet for å få en forståelse av konkurransesituasjonen. Revisor mener ytterligere tiltak for å få til konkurranse kunne vært forsøkt.

Kriteriene nedenfor henger også sammen med vurderingen av dette kriteriet.

Samlet sett har ikke revisor grunnlag for å si at konkurranseprinsippet ikke er oppfylt.

Vurderingene og fakta rundt denne konkurransen gir likevel en forståelse av at en opererer

veldig nært konkurranseprinsippets grense. Revisor mener det bør være mulig å ivareta konkurranseprinsippet på en mer betryggende måte slik at en unngår spekulasjoner om konkurransevridning og kryssubsidiering som kan føre til høyere gebyr.

Vurderingen av kriteriene nedenfor henger også sammen med vurderingen av dette kriteriet.

Revisor kommer samlet til at konkurranseprinsippet er fulgt.

2. Kravene i Iris Service kravspesifikasjon skal være saklige og objektive.

Det reises i faktagrunnlaget spørsmål om deler av kravspesifikasjonen er tilpasset Iris Produksjon. Dette går i all hovedsak på kravene om lokal tilstedeværelse.

Iris Service har etter revisors vurdering begrunnet disse kravene godt. Vurderingen til Østbøs Advokat er likevel at disse kravene gjør det vanskelig for andre enn Iris Produksjon å kunne delta i konkurransen.

Iris Service kunne nok når en ser på dette i ettertid oppstilt disse kravene på en annen måte eller rigget hele konkurransen annerledes for å unngå disse utfordringene. Også her kunne det vært ønskelig med en prosess som i mindre grad åpnet for spekulasjoner. Det er imidlertid vanskelig å påstå at de ved gjennomføring av konkurransen burde ha lagt større vekt på å unngå disse utfordringene.

Revisor mener det finnes flere muligheter for eventuelle konkurrenter for å kunne ivareta kravene om lokal tilstedeværelse og mottak av avfall. Iris Service sitt mål med konkurransen var å anskaffe en tjeneste som i så stor grad som mulig ivaretok deres behov. Kravene representerer et reelt behov hos Iris Service og det er dermed vanskelig å påstå at disse kravene ikke var tilstrekkelig saklige.

Når det gjelder mottak av matavfall foreligger det i dag bare en godkjent mottaksplass for behandling av matavfall i Bodø-området. Denne ligger på Vikan og et leiet ut til Iris Produksjon fra Iris Salten IKS. Dette er etter revisors vurdering en utfordring ettersom mottak

av matavfall var en del av konkurransens delkontrakt 1. Likevel vil også en ekstern aktør kunne inngå avtale om leveranse av matavfall til mottaket på Vikan. Alternativet er å opprette et nytt mottak for matavfall. På grunn av tidsutfordringen kunne kanskje løsningen vært en kombinasjon av de to. Revisor legger likevel til grunn at det absolutte kravet om mottak av matavfall lokalt som del av delkontrakt 1 vanskeliggjør deltagelse for andre aktører enn Iris Produksjon. Revisor mener det er sannsynlig at det kunne vært inngått en avtale med Iris Produksjon om behandling av matavfallet. Det er likevel vanskelig å påstå at kravet utelukker andre leverandører fra å kunne delta i konkurransen.

Revisor legger til grunn at kravene som stilles må anses tilstrekkelig saklige og objektive.

3. Iris Service skal skriftlig begrunne sitt valg om å ikke dele opp kontrakten.

Iris Service benyttet Deloitte som konsulent for å gjennomføre anbudskonkurransen. Deloitte vurderte at kontrakten burde deles i seks delkontrakter for å skape bedre konkurranse. Iris Service gikk likevel for en todeling der den ene delen var så stor at ingen andre lokalt hadde kapasitet i anlegget til å motta så mye avfall. Iris Service var gjort oppmerksom på dette fra sin konsulent. Deloitte har likevel lagt til grunn at denne oppdelingen en innenfor regelverket.

Iris Service begrunnet sitt valg om to deling med en fare for at oppdelingen kunne fordyre den samlede kontrakten. Noen av disse delkontraktene ville være så lite attraktive at de sto i fare for å ikke få tilbydere. En seksdeling åpnet for større risiko for at deler av tjenesten de etterspurte kunne falle mellom to stoler. I tillegg mente de at det var vanskelig å beregne hvor store kostnader de selv ville få med å forholde seg til og å samkjøre alle disse aktørene.

Av veilederen til regelverket om offentlige anskaffelser¹² framgår at hverken KOFA eller domstolene kan overprøve begrunnelsen. Revisor har derfor valgt å ikke gå inn på noen

¹² Punkt 30.3 nederst side 218.

nærmere vurdering av begrunnelsen. På bakgrunn av erfaringen fra denne saken med å oppnå liten konkurranse bør kanskje Iris Service vurdere å dele opp kontrakten mer i framtiden.

Iris Service har skriftlig begrunnet dette valget i anskaffelsesdokumentene.

4. Iris Service skal treffe egnede tiltak for å forebygge, identifisere og avhjelpe tilfeller av inhabilitet.

Iris Service har rådført seg med Deloitte for å ivareta habiliteten i ved gjennomføringen av denne anbudskonkurransen. De har også benyttet Deloitte som rådgiver og konsulent gjennom hele prosessen slik at de hadde noen utenfra til å gjøre som gjennomførte det meste av prosessen. Det å sette ut det meste av prosessen til en utenforstående konsulent vil etter revisors vurdering ha meget god effekt for å sikre objektivitet og habile avgjørelser i prosessen.

Etter råd fra Deloitte ble det innhentet en person utenfra som styreleder i Iris Service i alle saker som hadde med anskaffelsen å gjøre. Dette var for å sikre at det ikke kunne tilflyte Iris Produksjon informasjon om denne prosessen. Både den fungerende styrelederen i Styret i Iris Service og fungerende daglig leder i Iris Service, har forklart at det ikke var kommunikasjon mellom selskapene om anskaffessaken og at dette var en klar policy internt. Det var bare to personer i Iris Service som arbeidet med dette opp mot Deloitte.

På spørsmål fra revisor svarte styrelederen at han ikke hadde noe forhold til Iris Salten før dette, men at han hadde betydelig erfaring med styrearbeid.

Det har vært stilt spørsmål ved bruken av Avfallsmegler Nord som konsulent i denne saken. Deloitte har imidlertid vurdert at oppdraget deres var å gi en generell beskrivelse av nedstrømsløsninger i bransjen, uten at det ble gitt konkrete anbefalinger til dette anbudet. Revisor har fått seg forelagt og gjennomgått dokumentet som var levert av Avfallsmegler Nord og kan ikke se at Iris Saltens 20% eierandel i virksomheten skulle være egnet til å påvirke innholdet.

Revisor kommer til at de innførte tiltakene er egnede for å forebygge, identifisere og avhjelpe tilfeller av inhabilitet.

5. Iris Service skal ved fristberegning ta hensyn til kontraktens kompleksitet og tiden det tar for leverandørene å utarbeide forespørsler og tilbud.

Iris Service fikk selv utfordringer med å følge tidsskjemaet de satte opp for gjennomføringen av anbudskonkurransen. Dette førte til en utsettelse på to måneder i forhold til opprinnelig plan. Dette gir et inntrykk av at det ikke var gitt spesielt god tid for tilbyderne til å sette seg inn i konkurransen og forberede et tilbud.

For å gi eventuelle tilbydere så god tid som mulig ble det utgitt en veileder på sommeren 2020 med alle opplysninger tilbyderne skulle trenge for å kunne forberede tilbud. Det at denne kom ut på sommeren når tilbyderne ikke hadde folk på jobb til å begynne å arbeide med dette, er selvfølgelig uheldig og gjør at fordelen med veilederen ikke ble så stor som ønsket. For eventuelle tilbydere som ønsket å gi tilbud ville dette uansett utgjøre en vesentlig forlengelse av tiden de hadde til rådighet. Innholdet i veilederen var etter revisors vurdering tilstrekkelig til at eventuelle tilbydere kunne forberede tilbudene sine så snart de hadde mulighet etter at veilederen var lagt ut. Dette gjør at veilederen likevel var et viktig verktøy for å gi tilbyderne nødvendig tid.

Fra konkurransen ble lagt ut, til tilbudsfrist var det en måned. Dette er minstefristen etter anskaffelsesforskriften §20-2. Revisor vurderer at det kanskje burde vært gitt forlenget frist for en kontrakt på dette nivået.

Når en tar hensyn til kompleksiteten i kontrakten er det etter revisors vurdering veilederen som kom 4 måneder før konkurransegrunnlaget, som gjør at fristene likevel må anses å være innenfor regelverket. Revisor legger til grunn at tiden er knapp, men det er vanskelig å si at den ikke følger regelverket.

Revisor kommer til at fristene må anses å være tilstrekkelige for å utarbeide forespørsler og tilbud i denne kontrakten.

3.1 Konklusjon og anbefaling

3.1.1 Konklusjon

Problemstilling 1

I hvilken grad har selskapene i Iris Salten konsernet sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket?

Iris Salten har slik revisor ser det jobbet godt med å følge opp alle regler og retningslinjer for å sørge for at de holder seg innenfor Markedsinvestorprinsippet. Det er gjennomført en rekke tiltak for å redusere faren for krysssubsidierting, konkurransevridning og for å minimere faren for ulovlig statsstøtte.

Iris Salten konsernet har etter revisors forståelse fulgt markedsinvestorprinsippet.

I vår revisjon av selvkostområdet i Iris Salten fra 2019 fant vi at disse regnskapene i all hovedsak var i orden.

Vi viser derfor til vår tidligere revisjon og legger til grunn at kriteriet er oppfylt.

Konsernet er i all hovedsak delt opp i selskaper som driver med økonomisk virksomhet og de som driver ikke økonomisk virksomhet. Unntakene viser seg å være godt begrunnet.

Revisor legger til grunn at Iris Salten konsernet i all hovedsak har et selskapsmessig skille mellom økonomisk og ikke økonomisk virksomhet.

Konklusjon:

Iris Salten konsernet har i stor grad sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregelverket.

Problemstilling 2

I hvilken grad har Iris Service AS tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021?

Samlet sett har ikke revisor grunnlag for å si at konkurranseprinsippet ikke er oppfylt. Vurderingene og fakta rundt denne konkurransen gir likevel en forståelse av at en opererer veldig nært konkurranseprinsippets grense. Revisor mener det bør være mulig å ivareta konkurranseprinsippet på en mer betryggende måte slik at en unngår spekulasjoner om konkurransevridning og krysssubsidiering som kan føre til høyere gebyr.

Revisor kommer likevel til at konkurranseprinsippet er fulgt.

Kravene som er stilt i konkurransegrunnlaget er etter revisors forståelse viktige for Iris Service for å ivareta deres ønske om en god tjeneste. De absolutte kravene om lokal tilstedeværelse og mottak av alle typer avfall vil likevel samlet kunne vanskeliggjøre deltakelse for de aller fleste konkurrenter. Vi mener likevel at kravene ikke utelukker konkurranse.

Revisor legger til grunn at kravene som stilles må anses tilstrekkelig saklige og objektive.

Iris Service har delt opp kontrakten i to deler og har begrunnet dette godt ut fra sine egne utfordringer og behov. Begrunnelsen er skriftlig og foreligger i anskaffelsesprotokollen.

Iris Service har skriftlig begrunnet dette valget i anskaffelsesdokumentene.

Iris Service har gjort en rekke tiltak for å sørge for habilitet og uavhengighet gjennom anskaffelsesprosessen.

Revisor kommer til at de innførte tiltakene er egnede for å forebygge, identifisere og avhjelpe tilfeller av inhabilitet.

Iris Service ga ut en veileder midt på sommeren 2020 og sørget for at tilbyderne hadde nesten fem måneder fram til tilbudsfristen. Revisor legger til grunn at tiden er knapp, men det er vanskelig å si at den ikke følger regelverket.

Revisor kommer til at fristene må anses å være tilstrekkelige for å utarbeide forespørsler og tilbud i denne kontrakten.

Konklusjon:

Iris Service AS har i varierende grad tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021.

3.1.2 Anbefalinger

- 1.** Iris Service bør sørge for en mer betryggende etterlevelse av konkurranseprinsippet ved utarbeidelse av anbud på behandling av avfall.
- 2.** Iris Service bør sørge for at deres krav i deres konkurransegrunnlag ikke vanskeliggjør deltakelse fra mulige tilbydere.
- 3.** Iris Service bør vurdere å dele opp kontraktene mer for å skape bedre konkurranse i framtiden.

4 Konserndirektørens kommentar

4.1 Bemerkninger til konserndirektørens kommentar

Revisor mottok etter avtale høringsvar fra konserndirektøren i Iris salten IKS 07.01.2022.

Konserndirektøren stiller seg positiv til rapporten og gir uttrykk for at konsernet, med henblikk på problemstilling 1, vil fortsette å arbeide med å sikre etterlevelse av statsstøtteregelverket gjennom å ha kontinuerlig fokus på dette temaet i det daglige.

For problemstilling 2 legger konserndirektøren til grunn at evalueringen gir god læring og gode korrektiver til neste anbudsrunde for behandling av avfall.

Til slutt bekrefter konserndirektøren at rapporten vil bli gjennomgått av deres ledelse og at rapportens innspill vil bli tatt til etterretning.

Høringsvaret har ikke gitt grunnlag for endringer i rapporten og er vedlagt rapporten i vedlegg 1.

5 Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter

- Lov om offentlige anskaffelser
- Forskrift om offentlige anskaffelser
- Forvaltningsloven
- Kommuneloven
- Aksjeloven
- Avfallsforskriften

Offentlige dokumenter

- Veilederen til regelverket om offentlig anskaffelser
- Statsstøtteregelverket
- Veilederen til statsstøtteregelverket

Interne dokumenter

- Notat til kontrollutvalget 26.03.21
- Redegjørelse fra Deloitte Legal 26.03.2021
- Notat fra Kluge 11.12.2020
- Klage fra Østbø til Iris Service 22.01.2021
- Svarbrev til Østbø AS fra Deloitte Legal 26.01.2021
- Verdivurdering fra Nord-Megler AS til Iris Salten 06.12.2021
- Anskaffelsesprotokoll Deloitte Legal 10.11.2020
- Vurdering av dagens organisering fra Deloitte Legal til Iris Salten 21.01.2021
- Juridiske rammebetingelser for Iris Salten IKS fra Deloitte Legal 31.08.2018
- Alle dokumenter fra Iris Service sin anskaffelse av mottak for avfall 2020/2021

- Styredokumenter Iris Salten 2019-2021
- Styredokumenter Iris Produksjon 2019-2021
- Styredokumenter Iris Service 2019-2021

Figuroversikt

Figur 0 – Forsiden, Organisasjonskart Iris Salten IKS fra Iris Salten IKS

Figur 7 - Utdrag av brev fra Østbø AS til Iris Salten IKS

Figur 8 – Avtaleoversikt mottatt fra Iris Salten IKS

Figur 9 – Kostnadsberegning adm. tjenester til Iris Service

Figur 10 – Kostnadsberegning leie av deponi for Iris Produksjon

Figur 11 – Vurdering av markedsleie Nord-Megler AS

6 Vedlegg

Vedlegg 1. Høringssvar fra konserndirektøren

«Temaene som Kontrollutvalgene ønsker vurdert er av en meget høy kompleksitet både ut fra en praktisktilnærming, men også en teoretisk og juridisk betraktning. Det vil derfor være utfordrende å få belyst alle sider i de ulike problemstillingene.

Rapportens «faktadel» og delen «revisors vurderinger» gir en god beskrivelse av problemstillingene som Kontrollutvalgene ønsker skal vurderes.

Når det gjelder konklusjonene i delkontrakt 1 «hvorvidt vi etterlever kravene i statsstøtteregelverket», vil konsernet fortsatt arbeide for å sikre at dette etterleves gjennom å ha kontinuerlig fokus på dette temaet i det daglige. Dersom driften endres, skal endringene evalueres i forhold til statsstøtteregelverket.

For delkontrakt 2 «anbudskonkurransen», er et anbud på behandling av avfall et nytt område for Iris Service, som har sin kompetanse innenfor innsamling av avfall og drift av miljøorg. En slik evaluering gir god læring og gode korrektiver til neste anbudsrunde på behandling av avfall.

I denne konkurranse er vektet i forhold til tredelt bunnlinje, dvs. at prisaspektet kun er vektet med 35%, mens øvrige vektig er 35% på Kvalitet og 30% på Miljø. En oppdeling i færre delkontrakter er ikke ensbetydende at kontraktsprisen i sin helhet har blitt lavere, da tilbyderne også må levere innenfor Kvalitet og Miljø.

Rapporten vil bli gjennomgått av vår ledelse og innspill tatt til etterretning.

Avslutningsvis vil jeg berømme revisor for sin gode evne til å sette seg inn i særdeles komplekse og utfordrende fagområder.»

Bodø/07.01.22

Bjørn Ove Moum
Konserndirektør Iris Salten IKS

Vedlegg 2. Utledning til revisjonskriterier

Problemstilling 1

I hvilken grad har selskapene i Iris Salten konsernet sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøttereguleringen?

Offentlig støtte defineres i EØS-avtalen artikkel 61:

«Med de unntak som er fastsatt i denne avtale, skal støtte gitt av EFs medlemsstater eller EFTA-statene eller støtte gitt av statsmidler i enhver form, som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjon av enkelte varer, være uforenlig med denne avtales funksjon i den utstrekning støtten påvirker samhandelen mellom avtalepartene.»

I veilederen til regelverket om offentlig støtte er dette formulert som seks vilkår som alle må være oppfylt for at et tiltak skal defineres som offentlig støtte.

- 1. Mottaker av støtte er et foretak som utøver en økonomisk aktivitet*
- 2. Støtten er gitt av staten eller av statsmidler i enhver form*
- 3. Støtten innebærer en økonomisk fordel for mottakeren*
- 4. Støtten begunstiger enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer eller tjenester*
- 5. Støtten kan virke konkurransevridende*
- 6. Støtten kan påvirke samhandelen mellom EØS-landene*

Dersom alle vilkårene er oppfylt samtidig utgjør tiltaket *offentlig støtte*. Dersom et av vilkårene ikke er oppfylt, er ikke tiltaket eller tilskuddet offentlig støtte.

Alle typer overføring av økonomisk fordel fra Iris Salten IKS eller Iris Service AS til Iris Produksjon vil slik revisor ser det som utgangspunkt oppfylle disse seks vilkårene.

For å forhindre krysssubsidiering og dermed offentlig støtte må de derfor iverksette tiltak som er egnet til å forhindre dette.

Et anerkjent virkemiddel for å unngå krysssubsidiering er å følge markedsinvestorprinsippet. Prinsippet er innført via EF-domstolen¹³ og EØS-retten, og kommer til anvendelse når det offentlige tilfører midler til foretak. Prinsippet brukes for å avgjøre om tilførselen i slike tilfeller innebærer en lovlig investering eller en tildeling av offentlig støtte.

Markedsinvestorprinsippet innebærer at det må foretas en analyse av om investeringer foretatt av det offentlige er gjort på markedsmessige vilkår eller ikke. Statsstøttereglene stiller på denne måten krav om at enhver overføring av midler fra det offentlige til et foretak skal være gjennomført på markedsvilkår.

ESAs¹⁴ retningslinjer for statsstøtte beskriver de konkrete vurderingene som må foretas for å avgjøre om støtten er lovlig. Analysen som skal foretas etter markedsinvestorprinsippet (markedsinvestortesten), skal:

- 1. Identifisere hvilke hensyn som er relevante ut fra en privat investors synsvinkel. Spørsmålet blir hvilke av de hensyn som det offentlige skal ivareta det er tillatt å tillegge vekt når et foretak tilføres midler. Utgangspunktet når det offentlige investerer i foretak som driver virksomhet på markedet, er at det må være utsikter til markedsmessig avkastning på kapitalen.*
- 2. På bakgrunn av tillatte markedsøkonomiske hensyn, avgjøre om den konkrete transaksjon er markedskonform. Spørsmålet blir om en privat investor av*

¹³ Nå EU-domstolen (Court of Justice of the European Union) den øverste dømmende myndighet i EU-systemet.

¹⁴ EFTAs (Det europeiske frihandelsforbundet) overvåkingsorgan, som ble opprettet i 1992.

sammenlignbar størrelse, ville ha overført tilsvarende midler til et foretak i tilsvarende situasjon. Det er ikke tilstrekkelig å påvise at investeringen ikke vil være tapsbringende.

Tidspunktet for vurderingen av om en transaksjon er markedskonform etter markedsinvestorprinsippet, er investeringstidspunktet. Det er ikke avgjørende om avkastningen i ettertid viser seg å bli for lav. Dersom det offentlige foretok en forsvarlig analyse i tråd med markedsinvestorprinsippet på investeringstidspunktet, vil investeringen dermed ikke være i uoverensstemmelse med statsstøttereglene.

Styret i Iris Salten har vedtatt at konsernet skal følge markedsinvestorprinsippet.

På bakgrunn av dette setter vi opp følgende kriterie:

1. Iris Salten konsernet skal følge markedsinvestorprinsippet.

Det er slått fast i en rekke saker fra ESA og EU-kommisjonen¹⁵, at separate regnskaper mellom selvkost og økonomisk aktivitet er egnede tiltak for å redusere risikoen for kryssubsidiering. Avfallsforskriften §15-4 oppstiller et krav om at det skal føres separate regnskaper mellom selvkostområdet og næringsaktivitet.

En annen metode for å forhindre kryssubsidiering er i henhold til statsstøtteregelveverket å foreta et selskapsmessig skille mellom næringsvirksomhet og ikke økonomisk virksomhet.

På bakgrunn av dette har vi satt opp følgende kriterier:

¹⁵ EU-kommisjonen, eller Europakommisjonen, er et av styringsorganene i EU, ved siden av Rådet (tidligere Ministerrådet), Europaparlamentet, EU-domstolen og Det europeiske råd.

- 2. Iris Salten konsernet skal føre separate regnskaper mellom selvkostområdet og næringsaktiviteten.**
- 3. Iris Salten konsernet bør sørge for selskapsmessig skille mellom økonomisk og ikke økonomisk virksomhet.**

Problemstilling 2

I hvilken grad har Iris Service AS tilrettelagt for konkurranse i anbudskonkurransen om mottak av avfall vinteren 2020/2021?

Kravet om konkurranse i ved offentlige anskaffelser finner vi i lov om offentlige anskaffelser¹⁶ §4, med presiseringer i forskrift om offentlige anskaffelser¹⁷.

I veilederen til reglene om offentlige anskaffelser¹⁸ er konkurranseprinsippet redegjort for på følgende måte.

«Oppdragsgiveren skal opptre i samsvar med det grunnleggende prinsippet om konkurranse. Bestemmelsen etablerer et generelt «konkurranseprinsipp». Konkurranser anses som et egnet virkemiddel for å sikre en mest mulig effektiv ressursbruk i det offentlige. Konkurransprinsippet fremkommer også i EU/EØS-retten.

Hovedregelen er at konkurranse skal avholdes. Det gjelder alle anskaffelser som er omfattet av lov og forskrift; både over og under terskelverdiene.

¹⁶ LOV-2016-06-17-73

¹⁷ FOR-2016-08-12-974

¹⁸ P-2017-933 (P-933)

Over terskelverdiene ivaretas konkurranseprinsippet ved at oppdragsgiveren skal kunngjøre konkurransen. Ved å kunngjøre har oppdragsgiveren mulighet til å nå ut til et stort marked. Markedet vil kunne respondere og alle aktuelle leverandører vil kunne inngi tilbud. Dette vil gi oppdragsgiveren flere valgmuligheter når det kommer til pris og kvalitet. Den enkelte leverandør vil også være klar over at alle konkurrentene kan inngi tilbud, og dermed søke å gi det beste tilbudet.

Kravet til konkurranse gjelder så langt det er mulig. Kun unntaksvis vil oppdragsgiveren derfor kunne tildele en kontrakt direkte til en leverandør uten konkurranse. Avvik fra prinsippet kan for eksempel være tillatt der det kun foreligger én leverandør i markedet og oppdragsgiveren kan anskaffe ytelsen direkte fra leverandøren.

På denne bakgrunn har vi satt opp følgende kriterie:

1. Iris Service skal opptre i samsvar med konkurranseprinsippet.

Når det gjelder kravspesifikasjonen fremgår det av Nærings- og fiskeridepartementets veileder til anskaffelsesregelverket (Punkt 20); «Det er særlig viktig at kravspesifikasjonen utformes med et bevisst forhold til konkurransesituasjonen på markedet. Kravspesifikasjonen skal ikke medføre diskriminering eller forfordeling av enkelte leverandører, og kravene må heller ikke utformes på en måte som virker konkurransebegrensende uten at dette kan begrunnes på en saklig og objektiv måte. Dersom kravspesifikasjonene reelt sett har en diskriminerende virkning, kan dette utgjøre et brudd på likebehandlingsprinsippet»

På bakgrunn av dette har vi satt opp følgende kriterie:

2. Kravene i Iris Service kravspesifikasjon skal være saklige og objektive.

Oppdeling av kontrakt er regulert i anskaffelsesforskriften §19-4. Av veilederen framgår det at formålet med bestemmelsen er å gjøre det lettere for små og mellomstore bedrifter å delta i konkurranser om offentlige kontrakter. Oppdeling av anskaffelser kan gi økt konkurranse om

oppdraget ved at delkontraktene for eksempel er bedre tilpasset små og mellomstore bedrifters kapasitet, fagområde eller geografiske plassering.

I forskrift om offentlige anskaffelser §19-4 første ledd framgår det at oppdragsgiver kan velge å dele opp kontrakten og bestemmer selv størrelsen og innholdet i delkontraktene. Av bestemmelsens annet ledd framgår et krav til skriftlig begrunnelse i anskaffelsesdokumentene dersom oppdragsgiver velger å ikke dele opp kontrakten.

Av Veilederen framgår det at begrunnelsen ikke kan overprøves, verken av KOFA eller domstolene.

På bakgrunn av dette har vi satt opp følgende kriterie:

3. Iris Service skal skriftlig begrunne sitt valg om å ikke dele opp kontrakten.

For å ivareta habilitet ved offentlige anskaffelser følger av forskrift om offentlige anskaffelser § 7-5 at ved gjennomføring av en anskaffelse som er omfattet av forskriften, gjelder reglene om habilitet i forvaltningsloven § 6 til § 10 og kommuneloven § 40 nr. 3.

For oppdragsgivere som ikke er omfattet av forvaltningsloven, gjelder forvaltningsloven § 6 til § 10 tilsvarende. Av bestemmelsens §7-5 annet ledd følger det at oppdragsgiveren skal treffe egnede tiltak for å forebygge, identifisere og avhjelpe tilfeller av inhabilitet.

På bakgrunn av dette har vi satt opp følgende kriterie:

4. Iris Service skal treffe egnede tiltak for å forebygge, identifisere og avhjelpe tilfeller av inhabilitet.

For anskaffelser etter forskriften del III er det fastsatt minimumsfrister som oppdragsgiveren må forholde seg til. Minimumsfristene varierer etter hvilken anskaffelsesprosedyre som er valgt. Minimumsfristene har blitt redusert i nytt regelverk for å sikre større fleksibilitet for

oppdragsgiveren. Kortere frister gir oppdragsgiveren større fleksibilitet til å gjennomføre raskere anskaffelser der dette er mulig og hensiktsmessig.

Ved fastsettelsen av frister skal oppdragsgiveren ta hensyn til kontraktens kompleksitet og tiden det tar for leverandørene å utarbeide forespørsler og tilbud, jf. § 20-1 første ledd. Denne bestemmelsen er likelydende i forskriften del II og III og gjelder generelt for alle anskaffelsesprosedyrene. I veilederen er følgende sagt om dette punktet. *Tilbudsfristen kan være kortere dersom det skal anskaffes "hyllevarer" enn ved mer komplekse anskaffelser, som for eksempel store bygg- og anleggsarbeider og kompliserte IKT-kontrakter, der leverandørene har behov for å gjøre grundigere undersøkelser for å kunne utarbeide et tilbud.*

Av anskaffelsesforskriften §20-2 første ledd følger det at i en åpen anbudskonkurranse skal fristen for mottak av tilbud være minst 30 dager regnet fra den dagen den alminnelige kunngjøringen sendes til TED-databasen. I bestemmelsens annet ledd a) følger det at fristen kan forkortes til 15 dager dersom oppdragsgiveren har publisert en veiledende kunngjøring etter § 21-3 tidligst 12 måneder og senest 35 dager før kunngjøringen, og b) den veiledende kunngjøringen inneholder alle opplysningene som skal fylles ut i kunngjøringsskjemaet for veiledende kunngjøring, så langt disse opplysningene forelå på kunngjøringstidspunktet.

Oppdragsgiveren kan ikke fastsette kortere frister enn minimumsfristene som gjelder for den konkrete anskaffelsesprosedyren han skal bruke. Oppdragsgiveren står imidlertid fritt i alle tilfeller til å fastsette lengre frister enn minimumsfristene.

På bakgrunn av dette har vi satt opp følgende kriterie:

- 5. Iris Service skal ved fristberegning ta hensyn til kontraktens kompleksitet og tiden det tar for leverandørene å utarbeide forespørsler og tilbud.**

ØKT RESSURS - BEIARN BARNEHAGE

Saksbehandler: Kari-Marie Sandvik Stenmark Arkiv: 153
 Arkivsaksnr.: 21/208

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
9/22	Driftsutvalget	06.04.2022
11/22	Beiarn Kommunestyre	28.04.2022

Driftsutvalgets behandling:**Innstilling til kommunestyret:**

I henhold til «Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon» bevilges det midler til pedagog i inntil 6 mnd – tilsvarende kr 266 500.

Ved bosetting av flyktninger fra Ukrina med behov for barnehageplass utvides perioden ut 2022 – og det bevilges totalt 444 200.

Vedvarende behov ut over 2022 må vurderes og innarbeides i budsjett og økonomiplan.

Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Line Trones

Rådmannens innstilling:

I henhold til «Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon» bevilges det midler til pedagog i inntil 6 mnd – tilsvarende kr 266 500.

Ved bosetting av flyktninger fra Ukrina med behov for barnehageplass utvides perioden ut 2022 – og det bevilges totalt 444 200.

Vedvarende behov ut over 2022 må vurderes og innarbeides i budsjett og økonomiplan.

Bakgrunn:

I Beiarn har vi klart å holde lovnaden om full barnehagedekning. Dette er et viktig fortrinn når vi henvender oss ut for å få flere innbyggere og i forbindelse med rekruttering.

Barnehagen har ett hovedinntak, men klarer å tilpasse inntak også utenom hovedopptak. Stort sett alle får plass etter ønske i forhold til bosted enten på avdelingen på Moldjord eller Tollå. Dette vurderes dog og sees opp mot bemanning for hele barnehagen under ett.

Beiarn kommune har hittil tilstrebet og klart oppfylle både bemanningsnormen og pedagognormen.

Saksutredning:

Det er gledelig at nye familier med barn kommer til Beiarn. I den politisk vedtatte «Prøvebo Beiarn» fikk kommunen nye familier med barn, og der den siste familien bosatte seg for ikke lenge siden.

På de to avdelingene Moldjord og Tollå er det i utgangspunktet mange barn, både store og små, og helt på grensen både når det gjelder lokaler og bemanning. Avdelingen på Tollå har også en uteavdeling.

Barnehagen har fått ytterligere to nye søknader om plass. Det er to små barn i alderen 1-3 år som nå ønsker plass. Inntak av disse to barna fører til at antall små barn utløser krav om en hel stilling som pedagog.

I *Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager* heter det i

§ 1. Norm for pedagogisk bemanning

Barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk bemanning.

Barnehagen skal ha minst én pedagogisk leder per syv barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Ett barn til utløser krav om en ny fulltidsstilling som pedagogisk leder. Barn regnes for å være over tre år fra og med august det året de fyller tre år.

Kommunen er av IMDI anmodet om å ta imot 50 flyktninger fra Ukraina. Vi har foreløpig ingen konkrete tall eller fordeling barn, unge og voksne, eller når tid de kommer. Det vi vet er at vi må snu oss raskt, og vi vet at størstedelen av flyktningene er kvinner og barn. Det er rimelig å anta at vi får barn i barnehagealder. Disse skal så snart som mulig få tilbud som gjør det mulig for dem å kunne normalisere livene sine.

Vurdering:

Forutsatt at Beiarn ikke får flyktningebarn som trenger barnehageplass vil kravet om en ekstra pedagog være kortvarig og vedvare fram til nytt barnehageår høsten 2022. Da vil to barn i førskolealder gå over i skole, og kravet om en ekstra pedagog faller bort. I praksis betyr det at behovet for en ekstra pedagog er midlertidig med en varighet på 5-6 mnd.

Avtaleverket gir mulighet for midlertidig tilsetting i inntil 6. måneder. Det vil administrasjonen gjøre seg nytte av i denne saken, men kostnadene til økt ressurs vil kreve budsjettmessige justeringer.

Dersom det kommer flyktninger med behov for barnehageplass vil det fortsatt være behov for en ekstra pedagog. Det er påregnelig at vi vil få mer klarhet i dette i løpet av den nærmeste tiden og i alle fall fram til nytt barnehageår.

I henhold til Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon bes det om klarering for bruk av ekstra midler til ansettelse av en pedagog i midlertidig stilling inntil 6 mnd, med mulighet for forlengelse sett opp mot mottak av flyktninger. Pr. dato er det tvilsomt om vi klarer å regulere inn den økte kostnaden innenfor egen budsjetttramme. Det varsles dermed at finansieringen for inneværende budsjettår kan komme som et punkt i den årlige samlede reguleringssaken av driftsbudsjett for 2022.

Denne løsningen gjør at Beiarn kommune oppfyller pedagognormen og har en pedagogisk forsvarlig bemanning.

SKISSEPROSJEKT EITERÅGA BRU

Saksbehandler: Geir Hansen
 Arkivsaksnr.: 19/561

Arkiv: Q31

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
23/20	Formannskapet	27.05.2020
36/20	Beiarn Kommunestyre	19.06.2020
16/22	Formannskapet	30.03.2022
12/22	Beiarn Kommunestyre	28.04.2022

Formannskapets behandling:**Innstilling til kommunestyret:**

Det igangsettes skisseprosjekt for ny kommunal veibru over Eiteråga. Skisseprosjekt skal også ivareta hensynet til områdestabilitet for kvikkleire.

Skisseprosjekt gjennomføres innenfor en kostnadsramme på kr. 800.000,- inkl. mva. Kostnad finansieres ved økt låneopptak og opptas i regulert investeringsbudsjett for 2020.

Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Rune Jørgensen

Rådmannens innstilling:

Det bevilges kr. 1.260.000,- til fullfinansiering av detaljprosjekteringsarbeidene for ny bru over Eiteråga.

Beløpet finansieres med kr. 1.008.000,- i låneopptak og kr. 252.000,- i tilbakeføring av mva.

Saksutredning:

Foranledningen til dette prosjektet var at i 2019 fikk vi rapport fra Safecontrol AS som utfører kontroll av bruer, hvor de viste til at Eiteråga bru var i en tilstand med betydelige bevegelser i landkar som tilsa at vi snarest måtte besørge en tilstandsvurdering. Norconsult ble nokså umiddelbart engasjerte til å forestå en slik tilstandsvurdering med fokus på fundamentering og bærende konstruksjoner.

Rapporten fra tilstandsvurderingen beskriver at broen har svikt i fundamenteringen som utarter seg som rotasjon av brukar og utglidning av foten av landkarene i begge ender. Norconsult sin konklusjon var at brua må holdes under utvidet oppsyn mens det planlegges for bygging av ny bru i nær fremtid.

Gjennomføring av grunnundersøkelser og prøvetaking med borerigg ble så foretatt, og resultatet av grunnundersøkelsen avdekket kvikkleireforekomster, hvilket utløste krav om utvidet grunnundersøkelse. Slik utvidet grunnundersøkelse ble foretatt i 2020, og på bakgrunn av den har Norconsult utarbeidet et forprosjekt for å komme fram til anbefalt fundamenteringsmetode. Denne danner nå grunnlag for forestående detaljprosjektering - som i vedtatte økonomiplan skal utføres i 2022, med påfølgende bygging av ny bru i 2023.

Den nye brua er planlagt rett nedstrøms dagens bru, og dagens bru skal etter planen kunne benyttes fram til den nye er ferdig.

I investeringsbudsjettet for 2022 er det avsatt kr. 250 000 inkl. mva til detaljprosjektering av Eiteråga bru. Av dette gjenstår ca kr. 120 000 inkl. mva.

Det er nå gjennomført tilbudskonkurranse for prosjekteringsarbeidet. 6 av de største konsulentfirmaene ble invitert til å gi pris. Imidlertid var det kun et av rådgivingsforetakene som ga inn pristilbud. Tilbudet hadde en del forbehold som vi nå har klart opp i, og revidert tilbud som vi oppfatter som dekkende for jobben foreligger.

Det er naturligvis uheldig med kun et pristilbud. Imidlertid har vi brakt i erfaring, både av rådgiverbransjen selv og fra entreprenørhold at rådgiverforetakene har stor pågang i oppdragsmengde, hvilket kan forklare at vi i både dette og flere andre tilbudskonkurranser den senere tid kun har fått inn ett tilbud.

Med bakgrunn i situasjonen i rådgiverbransjen, samt etter avklaringsmøte med den godt kvalifiserte tilbyderen, så har vi etter en samlet vurdering kommet til at det er mest tjenlig å inngå avtale med gjeldende tilbyder.

I investeringsbudsjett for 2022 var det avsatt kr. 250 000 inkl. mva til detaljprosjektering av Eiteråga bru. Av dette gjenstår kr. 120 000 inkl. mva.

Budsjett for tilleggsfinansiering blir derved som følger:

Beregningsgrunnlag			
Revidert tilbud fra rådgivingsforetak		kr	850 000
Fradrag gjenstående midler av budsjett		kr	96 000
Sum beregningsgrunnlag		kr	754 000
Diverse utlegg			
Gebyrer og utlegg	estimat	kr	20 000
Eventuelt klagebehandling kontrahering	estimat	kr	50 000
Ervervskostnad	estimat	kr	50 000
Sum diverse		kr	120 000
Sum totalt		kr	874 000
15% uforutsett		kr	134 000
Sum ex mva		kr	1 008 000
25% mva		kr	252 000
Sum inkludert mva		kr	1 260 000

TILLEGGSFINANSIERING REHABILITERING PUMPESTASJON TOLLÅNES

Saksbehandler: Geir Hansen
 Arkivsaksnr.: 22/159

Arkiv: M15

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
19/22	Formannskapet	30.03.2022
13/22	Beiarn Kommunestyre	28.04.2022

Formannskapets behandling:**Innstilling til kommunestyret:**

Det bevilges kr 950.000,- til fullfinansiering for rehabilitering av Tollånes pumpestasjon. Beløpet finansieres med kr. 760.000,- i låneopptak og kr. 190.000,- i tilbakeføring mva.

Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Marit Moldjord

Rådmannens innstilling:

Det bevilges kr 950.000,- til fullfinansiering for rehabilitering av Tollånes pumpestasjon. Beløpet finansieres med kr. 760.000,- i låneopptak og kr. 190.000,- i tilbakeføring mva.

Dette prosjektet har nylig vært ute på tilbudskonkurranse. Forespørselen ble sendt til 6 ulike relevante leverandører. Kun 1 av disse ga inn tilbud. Dette tilbudet inneholdt enhetspriser som vi for flere av postene oppfatter å være for høye. Ut fra forespørsel i ettertid til de andre leverandørene, så skjønner vi at det har ingen hensikt med ny tilbudskonkurranse. Følgelig gjør vi litt om på prosjektgjennomføringen og besørger deler av jobben i egen regi, samt innhenter delpriser på relevante poster, delvis i det lokale marked. Med bakgrunn i dette, så fremkommer følgende kostnadsoppsett og behov for tilleggsfinansiering

Budsjett for tilleggsfinansiering er som følger:

Kostnadsoppsett Tollånes pumpestasjon	
Beregnet rehabiliteringskostnad ex mva	kr 1 000 000
15% uforutsett	kr 150 000
Sum ex mva	kr 1 150 000
25% mva	kr 287 500
Sum inkludert mva	kr 1 437 500
Tidligere bevilgning inkludert mva	kr 500 000
Underdekning	kr 937 500
Avrunding - totalbeløp inkludert mva	kr 950 000

eks mva	kr 760 000
mva	kr 190 000

TILLEGGSFINANSIERING - NY BARNEHAGE PÅ TOLLÅ

Saksbehandler: Geir Hansen Arkiv: 614
 Arkivsaksnr.: 21/93

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
9/21	Formannskapet	24.02.2021
15/22	Formannskapet	30.03.2022
14/22	Beiarn Kommunestyre	28.04.2022

Formannskapets behandling:**Innstilling til kommunestyret:**

Det bevilges kr. 2.500.000,- til fullfinansiering av ny barnehage på Tollå, samt utvidelse av Løssiheimen boligfelt.

Beløpet finansieres med kr. 2.000.000,- i økt låneopptak og kr. 500.000,- i tilbakeføring mva.

Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Håkon Sæther

Rådmannens innstilling:

Det bevilges kr. 2.500.000,- til fullfinansiering av ny barnehage på Tollå, samt utvidelse av Løssiheimen boligfelt.

Beløpet finansieres med kr. 2.000.000,- i økt låneopptak og kr. 500.000,- i tilbakeføring mva.

Saksutredning:

Behovet for tilleggsfinansiering skyldes i stor grad betydelig dårligere grunnforhold enn ventet. Både vi og entreprenøren ble svært overrasket over at grunnen viste seg å delvis bestå av silt og leire. Dette medfører bunnforsterkninger av grøftetraser samt utskifting av masse i både tomt og veitrase.

I og med at vi av erfaring vet at det mot slutten av prosjekter av slike omfang vil det dukke opp diverse uforutsette kostnader, så har vi i beløpet på 2,5 mill medtatt en post for uforutsett på kr 500.000,- for barnehagen, samt tilsvarende beløp for utvidelse av Løssiheimen.

Budsjett for tilleggsfinansiering er som følger:

Antatt sluttkostnad	Barnehage	Løssi
Kontraktsum barnehage	kr 25 673 023	
Kontraktsum fullføring vei Løssi		kr 1 634 864
Godkjente endringsmeldinger, trafo og uforutsett	kr 1 167 746	kr 1 543 246
Inventar og møbler	kr 240 000	
Innvendig IT-løsning	kr 480 000	
SUM ex mva	kr 27 560 769	kr 3 178 110
25% mva	kr 6 890 192	kr 794 528
Sum inkludert mva	kr 34 450 961	kr 3 972 638
Totalsum barnehage og Løssi ink mva	kr 38 423 599	
Tidligere bevilgninger sum totalt	kr 35 950 000	
Fordeling barnehage og Løssiheimen	kr 33 540 898	kr 2 409 102
Underdekning	kr 910 063	kr 1 563 536
Underdekning totalt inkludert mva	kr 2 473 599	
Avrunding	kr 2 500 000	

Rådmannen tilrår at prosjektet tilføres 2,5 millioner som finansieres med tilbakeført mva og økt låneramme.

SØKNAD OM KJØP AV TILLEGGSTOMT 70/1/9

Saksbehandler: Torbjørn Grimstad
 Arkivsaksnr.: 21/734

Arkiv: GNR 70/1/9

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
12/22	Plan og ressursutvalget	06.04.2022
15/22	Beiarn Kommunestyre	28.04.2022

Plan-og ressursutvalgets behandling:**Innstilling til kommunestyret:**

Det innvilges dispensasjon fra reguleringsplan «Tollånes» for tildeling av tomt på gnr. 70, bnr. 1, fnr. 9 til formål garasje, som omsøkt.

Det settes følgende vilkår for tildeling og dispensasjon:

- Tomten viderefestes for kroner 50/m².
- Årlig festeavgift skal tilsvare kommunens leiekostnader.
- Det skal etableres kun 1 felles avkjørsel
- Garasjebygg skal være i 1 ½ etasje og i stil med resten av feltets bebyggelse.

Vedtatt med 3 mot 1 stemme.

Saksordfører: Iris Skoglund.

Behandling:

Bent Ove Tollåli fratradte som inhabil under behandlingen.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet la frem følgende omforente forslag til vedtak:

Det innvilges dispensasjon fra reguleringsplan «Tollånes» for tildeling av tomt på gnr. 70, bnr. 1, fnr. 9 til formål garasje, som omsøkt.

Det settes følgende vilkår for tildeling og dispensasjon:

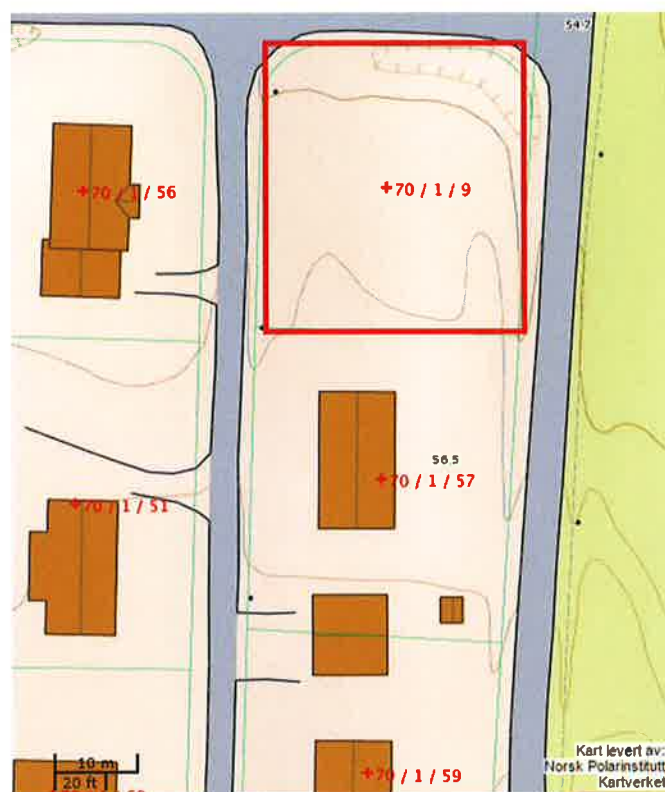
- *Tomten viderefestes for kroner 50/m².*
- *Årlig festeavgift skal tilsvare kommunens leiekostnader.*
- *Det skal etableres kun 1 felles avkjørsel*
- *Garasjebygg skal være i 1 ½ etasje og i stil med resten av feltets bebyggelse.*

Rådmannens innstilling:

Plan- og ressursutvalget i Beiarn kommune innvilger ikke dispensasjon fra bestemmelsene i reguleringsplan for Tollånes for kjøp av tomt som omsøkt, for oppføring av garasje.

Vedtaket begrunnes med at det i fremtiden kan bli behov for tomten til boligformål.

Beiarn kommune ønsker i anledning saken å gjøre oppmerksom på at hvis tiltaket ønskes brukt til rent lagringsformål, finnes det ledig areal på Solbakkmoen som ikke er avsatt til boligformål.

Saksutredning:

Figur 1: Omsøkt tomt markert med rød firkant.

Børre Andersen-Nystad, Torhild Andersen-Nystad, Bjørn Laukslett og Randi H. Aspmo søkte 10. desember om å få kjøpe hver sin halvdel av en tomt på 70/1/9. Søknaden vedlegges.

Tollånes reguleringsplan er vedtatt av kommunestyret i 1979.

I følge bestemmelsene kan det oppføres bolighus i inntil 1 1/2 etasje med tilhørende garasje. Bygningens grunnflate, inklusive garasje, må ikke overstige 15 % av tomtens nettoareal. Garasje skal fortrinnsvis oppføres som tilbygg til bolighuset, og tilpasses dette med hensyn på materialvalg, form og farge. Bygningsrådet kan, hvor forholdene tilsier det, tillate oppført frittliggende garasje. Garasjen kan bare oppføres i én etasje med grunnflate 35 m².

Gjennom vedtaket av kommuneplanens arealdel 2017-2028 ble reguleringsbestemmelsene endret, slik at maksimalt BYA for tomten er 25 %, og maks BYA for garasje er 70 m². Tomtestørrelsen til søkeren er 1,2 dekar, omsøkte tomt er ca 1,1 dekar.

Bakgrunn:

Siden tomten er avsatt til boligformål krever et salg til rent garasjeformål, i tilknytning til eksisterende boligtomter en dispensasjon fra reguleringsplanen.

Tilsvarende sak var fremmet for plan- og ressursutvalget i 2017 og 2008:

Utvalg:	Plan og ressursutvalget
Møtedato:	07.06.2017

Sak: 23/17

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 17/318

Tittel: SAKSPROTOKOLL - SØKNAD OM KJØP AV NABOTOMT - TOLLÅNES

Vedtak:

Plan- og ressursutvalget i Beiarn kommune innvilger ikke dispensasjon fra bestemmelsene i reguleringsplan for Tollånes for kjøp av tomt som omsøkt, for oppføring av garasje.

Vedtaket begrunnes med at det i fremtiden kan bli behov for tomten til boligformål.

Enstemmig vedtatt.

Utvalg: Plan- og ressursutvalget

Møtedato: 19.11.2008

Sak: 59/08

Resultat: Annet forslag vedtatt

Arkivsak: 08/602

Tittel: SAKSPROTOKOLL: KJØP AV TILLEGGSAREAL I BOLIGFELT LØ... BJØRN LAUKSL

Vedtak:

Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 7 gis det ikke dispensasjon fra bestemmelsene i reguleringsplan for Tollånes for kjøp av tomt som omsøkt for oppføring av garasje.

Plan- og ressursutvalget rår Bjørn Laukslett til å søke om å få bygge en ny garasje innenfor eksisterende tomt, eller utvide eksisterende garasje.

Enst. vedtatt.

Vurdering:

Det kan i fremtiden bli behov for boligtomten, og kommunestyret har gjennom vedtak av reguleringsplanen avsatt tomten til bolig. I tillegg har kommunen et behov for tomter å kunne tilby eventuelle nybyggere som vil kunne få tomten gratis.

Beiarn kommune bruker i disse tider mye penger på klargjøring av tomter i Løssiheimen, og denne tomten vil kunne klargjøres til bygging med noe fylling. Generelt er det ikke mangel på boligtomter, hverken i området eller i Beiarn. Det er den finansielle biten som hindrer mer boligbygging, ettersom det koster mer å bygge enn boligen er verdt når den er ferdigstilt.

Likevel mener rådmannen det vil være mer i henhold til planverket å be søkerne benytte Solbakkmoen til lagerbygg. Det er registrert at det har vært en praksis i Løssiheimen og Tollånes å ta seg litt til rette i forhold til tomtegrenser og garasjebygging. Vi er redde for signaleffekten, hvis det åpnes for garasjebygging på en tomt avsatt til boligformål.

Vedlegg:

Søknad om kjøp av tilleggstomt.

Børre Andersen-Nystad og Torhild Andersen-Nystad
Eiere av Gnr.70 Bnr.51
Tollånes
8114 Tollå

Bjørn Laukslett og Randi H. Aspmo
Eiere av Gnr. 70 Bnr. 50
Tollånes 4
8114 Tollå

05.12.21

Beiarn Kommune
Teknisk Etat,
v/ Torbjørn Grimstad
8110 Moldjord

Beiarn Kommune		
År/Saksnr	Dok.nr.	Reg.nr/År
21/734	1	6046/21
10 DES 2021		
Ark.kode P	DEL: 70/1/9	
Ark.kode S		
Avdeling	Saksbeh.	TG
Kassasjon	Gradering	

Søknad om kjøp av tilleggstomt

Vi vil med dette søke om å få kjøpe hver vår halvdel av tomt nr 70/1/9, som ligger nord og øst for tomtene våre. (se vedlagt kart, der tomta er merket med rødt, og benevnes som tomt nr. 5)

Grunnen til at vi ønsker å kjøpe tilleggstomt er et ønske om mer plass til å sette opp hver vår garasje, dette for å imøtekomme behovene for garasjeplass til biler og andre eiendeler. Vi er i dag eiere av hver vår én-ports garasje på ca 20 kvadrat, og dette dekker ikke de behovene vi har.

Vi har målt og vurdert muligheten for å bygge frittstående garasjer på tomtene vi eier i dag, men finner ikke noen fornuftig plassering av garasjer innenfor våre nåværende eiendommer, siden begge husene er plassert midt på tomta. I tillegg vil bygging av garasjer innenfor dagens tomtengrenser medføre at vi fjerner en god del av den lille utsikten vi har. Begge har vurdert muligheten for å bygge garasje i lengde-retningen på husene, men dette vil medføre at husene blir voldsomt lange.

Et annet moment som medfører problem med å finne plass til garasje på de tomtene vi rår over i dag, er det faktum at begge tomtene av en eller annen grunn er senket ned i terrenget i forhold til det omkringliggende terreng. Dette medfører at en del av eiendommen må brukes til å lede bort overflatevann i forbindelse med snøsmelting eller regnskyll. For tomt gnr. 70 bnr. 50 har det vært nødvendig å lage grøft på sør- og vestsiden av tomta, for å hindre overflatevann å renne inn mot kjellermuren på huset. Dette er med på å redusere muligheten til å utnytte tomta fullt ut.

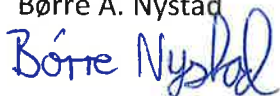
Et annet poeng som kanskje bør vektlegges, er at tomta vi ønsker å kjøpe grenser til vei på tre sider. Dette medfører at tomta er blitt mindre i forhold til mulig utnyttelsesgrad, siden det er kommet nye regler for avstand mellom bygg og vei. Disse nye reglene trådte i kraft etter at reguleringsplanen for byggefeltet i Tollånes ble laget. Dette mener vi er med på å gjøre denne tomta lite attraktiv for vanlig boligformål, og det bekreftes vel siden den fremdeles står ubebygd.

Det er ikke tvil om at en mulighet til å kjøpe tilleggstomt slik at våre behov for garasje blir dekket, vil øke vår bolyst, noe som Beiarn kommune vektlegger.

Vi håper derfor at det også fra kommunens side kan ses på som en god løsning at vi får kjøpe hver vår halvdel av denne tomta, til å sette opp hver vår garasje.

Vennlig hilsen

Børre A. Nystad

Bjørn Laukslett

Torhild A. Nystad

Randi H. Aspmo

